

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

1-8. évfolyam

Tantárgyi bevezető:

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...” (Kodály Zoltán)

Általános célok, feladatok:

- A tantárgy hivatott a hallássérülést és következményeit a legközvetlenebbül speciális módszerekkel kompenzálni.
- Hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók megismerjék a hangok világát, annak jelentőségét, hogy szinte minden mozgás hangot vált ki, hogy a minket körülvevő világ nem néma, zajokkal, zörejekkel, hangokkal telített.
- A fenti tények tudatosítása a személyiség harmonikusabb kibontakozásához járul hozzá.
- A tantárgy kreatív folyamata az együttes élmény révén segíti elő:
 - az ember aktivitásának serkentését;
 - az ön és emberismeret gazdagodását;
 - az alkotó és kapcsolatteremtő képességek kibontakozását;
 - összpontosított, megtervezett munkára való szoktatást;
 - testi, térbeli biztonságának javulását;
 - idő és ritmusérzék fejlesztését, mozgás harmonikussá tételét;
 - alapvető népi szokások, hagyományok, játékok ismeretét;
 - jeles napokhoz kapcsolódó szokások ismeretét.

A Hallás-ritmus- mozgásnevelés tanterv középpontjában a fizikai és a zenei hallás párhuzamos fejlesztése áll. Emellett korrekatív jellegű ritmusfejlesztést végez, hozzájárul a zenei alapműveltség kialakításához, segíti a hallássérült-specifikus nyelvi fejlesztést és korrigálást. A tantárgy hivatott a hallássérülést és következményeit a legközvetlenebbül speciális módszerekkel korrigálni és kompenzálni. mindezt a minősítés kényszere nélkül teszi. A követelmény csakis ennek kiemelt figyelembe vételével értendő. Egyetlen tanuló sem érezheti, hogy gyengébb teljesítményt nyújt a másiktól, hiszen ennek fő okát csak a hallásvesztés minőségi és mennyiségi jellemzői képezhetik. Minden évfolyam végére a Hallás-és zenei nevelés eredményeül a tanulók egyéni lehetőségük szerint rendelkezzenek a további évfolyamokon szükséges tovább fejlesztendő ismeretekkel, műveltséggel, készségekkel.

A tanterv a hallássérült gyermekek alapfokú iskolájának minden évfolyamán megjelenik, ugyanakkor komplex, önálló, más pedagógiai környezetben is hasznosítható. Általános, a halló iskola énektanításából, zenei anyagából merítő és hallássérült-specifikus célja, funkciója és követelményrendszere van. Ajánlható elsősorban a hallássérült gyermekek alapfokú iskolájában, valamint a halló iskolában integráltan tanuló nagyothalló gyermekek fejlesztésében, oktatásában. Bővíthető a helyi szükségleteknek megfelelően.

A Hallás-ritmus- mozgásnevelés tanterv az első osztály anyagát két évre ütemezi.

A tantárgy hivatott a hallássérülést és következményeit a legközvetlenebbül speciális módszerekkel kompenzálni.

Hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók megismerjék a hangok világát, annak jelentőségét, hogy szinte minden mozgás hangot vált ki, hogy a minket körülvevő világ nem néma, zajokkal, zörejekkel, hangokkal telített.

A fenti tények tudatosítása a személyiség harmonikusabb kibontakozásához járul hozzá.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése, magába foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezését, fontosságának elismerését, olyan művészeti ágak nyelvén, mint a zene, a tánc, a dráma és a bábjáték.

Az esztétikai-művészeti tudatosság alakítása, feltételezi a helyi, nemzeti, az európai és az egyetemes kultúra ismeretét, a művészi alkotások értő és beleérző ismeretét, a nyitottságot a művészi kifejezések sokfélesége iránt, az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóságot.

Nyitottságra, az érdeklődésre a fogékonyságra nevelés, fejleszti a kreativitást és az arra való készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagítsák önismeretüket, az emberi viszonyaikat, eligazodjanak a világban.

Fontos cél:

- A hangok világának megismerése, a természeti és társadalmi környezet hangjelenségeinek különböző felfogása, az akusztikus ingerek típusainak megismerése, a hangok és tulajdonságainak megkülönböztetése.
- A nyelvi fejlesztés korrigálása a beszédhallás fejlesztése. Korrektív jellegű ritmusfejlesztés. A személyiség harmonikus kibontakoztatása az ön és emberismeret gazdagítása, a kapcsolatteremtő képesség kibontakoztatása.
- A zenei alpműveltség kialakítása, a zenei befogadóképesség fejlesztése, a zenei ízlés formálása. A zenehallgatás kapcsán a zenei képzelet fejlesztése.
- A hangszerek ismerete, az aktív zenélés megközelítése (egyszerű gyermekdalok hangszeres megszólaltatása).
- Idő és ritmusérzék fejlesztése, a mozgás harmonikusabbá tétele. Élethelyzetek megelevenítése mozgással, mozgássorral, pantomimjátékkal, beszéddel. Szabad mozgásvariációk rögtönzése zenére.
- Mondókák, gyermekdalok, dalok önálló elmondása képességüknek, hallásállapotuknak megfelelően. A zenei anyag sajátos összetevőinek felismerése, reprodukálása (dallam, ritmus, tempó, hangszín). A zenei írás-olvasás alapelemeinek ismerete.
- Zenetörténeti korok jelentős zeneszerzőinek, zeneműveinek és a kor jellegzetes hangszereinek megismerése.
- Jeles napokhoz kapcsolódó népszokások, játékok, hagyományok megismerése.
- A kulturált viselkedés és szórakozás kialakítása.
- Az iskolai ünnepeken való aktív részvétel.

A hallás-ritmus- mozgásnevelés tantárgy a következő módon fejlesztí a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és tovább fejlesztésében. Ebben a hallás- ritmus mozgásnevelésre is fontos szerep hárul. A hallás-ritmus mozgás tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből következik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá. Fontos a motiváció fenntartása a képességekhez, előzetes ismeretekhez igazodó tananyag biztosításával, teljesíthető követelmények támasztásával.

A kommunikációs kompetenciák: A hallássérült gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezésmódjuk hangzó magyar nyelven esetleg kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

A személyes kompetenciák keretében fontosabbak között a szorgalom, kitartás, pontosság, önállóság, önfegyelem, stressztűrő képesség, felelősségtudat, a társas kompetenciák keretében pedig a kapcsolatteremtő és - fenntartó készség, udvariasság, kezdeményezőkészség, határozottság, empátia, tolerancia, segítőkészség fejlesztése. Fontos továbbá a társas normák, illemszabályok elsajátíttatása. A hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés tekintetében és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. A tanulók individuális beállítódása, gondolkodása miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés.

A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nemcsak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze a társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. A kreativitás fejlesztése valamint a személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt.

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásvesztés és a személyes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

Összesített óraszám táblázat évfolyamonként

Évfolyam	Ek.1.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Éves óraszám	68	68	68	68	68	68	68	34	34
Heti óraszám	2	2	2	2	2	2	2	1	1

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

1-4. évfolyam

Az értelmi fogyatékos hallássérült tanulók értelmi képességei az átlag populáció értelmi képességeitől jelentős mértékben eltérnek. A gondolkodási folyamatok sérülnek: az észlelés, a megismerési folyamatok, az analógiás gondolkodás, az ok- okozati összefüggések felismerésének képessége, az emlékezet. A különböző részképességek nem azonos mértékben sérülnek.

A halmozottan sérült tanulók fejlesztésében és oktatásában különösen fontos a sérült részképességek feltérképezése, ezek célzott fejlesztése, korrekciója. Feladatunk a nem, vagy kevésbé sérült funkciók továbbfejlesztése.

Célok és feladatok:

Az első pedagógiai szakaszban a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Minden évfolyam végén a Hallás-ritmus-mozgásnevelés eredményeül a tanulók egyéni lehetőségük szerint rendelkezzenek a további évfolyamokon szükséges tovább fejlesztendő ismeretekkel, műveltséggel, készségekkel. Fő feladat a megszerzett ismeretek, készségek elmélyítése élményszerű, játékos módon. A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki. A hallgatott zenékben ismerjék fel a tanult zenei elemeket, karaktereket. A zene által közvetített élményeket próbálja megérteni. Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása.

További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon.

A dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

1. évfolyam előkészítő 1. osztály

Az alapozás időszakát sok játék és éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. Próbálják megtanulni a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

Kiemelkedő feladat a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontosságának, az ember életében betöltött szerepének tudatosítása. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

Az 1.-2. évfolyamon cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek. Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a

gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag	32
Zeneművek/Zenehallgatás	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

1. évfolyam előkészítő 1. osztály

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az óvodában tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerjenek olyan életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalokat, gyermekjátékdalokat, vagyis olyan zeneműveket, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok, mondókák: Cicuskám, Csere-bere, Csiga-biga, Én kis kertem, Fussunk, Erre csörög a dió, Tente baba, Lóg a lába, Ki játszik, Szólj síp, Gyertek haza ludaim, Hinta palinta, Zsipp-zsupp, Sírjunk, ríjunk, Cirmos cica, Sétálunk, sétálunk, Mackó mackó, Kiszáradt a diófa, Ecc-pecc, Kis kacska fürdik, Felugrott a Sára, Csön, csön gyűrű, Csíp, csíp csóka, Lóg a lába, lóg a, Mit játsszunk lányok, Itt kopog, ott kopog, Kiskarácsony, Orgona ága, Fényes napsugár Ecc-pecc, Erre kakas, Töröm, töröm a mákot, Aki fázik, Azt mondják a cinegék, Ha-ha-ha havazik, Két kismadár ül a fán, - Magyar gyermekdalok és népdalok, mondókák hallás utáni megtanulása, az óvodában tanult mondókák, játékok ismétlő gyakorlása. - A tanult dalok minél pontosabb éneklése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézzelről való éneklés. - •Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül. - A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán. - A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban. - Évfolyamonként legalább 5-10 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete. - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása - A dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. - A játékos gyakorlatok során az alapvető táncos kifejezési formák elsajátításának megalapozása. - A zenei ízlésben az esztétikai fogékonyság és igényesség alakítása. - A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. - Szókincsgyarapítás a gyermekjátékok, mondókák, népdalok, népszokások, tanulása során. - A sorvezető, a kiszámoló, a párt választó szerepek gyakorlása.	- Csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel. - Különböző hangerővel tud énekelni. - A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít. - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz. - Hangszerkíséretes dalokat énekel. - Ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat. - Kézzelről megpróbál énekelni. - Emlékezetből énekel legalább 5-10 gyermekdalt. - Jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel. - Elsajátítja a kifejező éneklés alapjait. - Alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában. - A gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük. - Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

- Figyelemgyakorlatok, a gyakorolt dalokkal visszhangjáték, éneklés - mozgás dallamsoronként, taps – lépés. - Alakzatok: kör, csigavonal, egyenes vonalú mozgás. - Párválasztó, felelgető játékok. - Saját énekekre egyenletes negyedekkel való járás lábujjon, sarkon dallamonként váltással. - Téri alakzat: járás körformában, jobbra és balra haladás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal, gyermekjátékdal, körjáték, néptánc, hangszerkíséret, szolmizáció, kézjel

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az óvodában tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Zenehallgatás a hallásmaradványtól függően. • Ritmikus, erős hangzású zenedarabok, illetve a részletek egyenletes lüktetésének átvétele. • Fokozatosan megpróbálni elérni, hogy megértsék a zene által közvetített élményeket.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Kodály Zoltán: Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar Lánc, lánc, eszterlánc; Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); indulók - Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása. - Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése.	- Érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Zenehallgatási élményekkel gazdagodik. - Megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is. - Képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre. - Megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet. - A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol.

- Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. - A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval. - Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre. - Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban. - A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban. - A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.	- A zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét. - Felismeri a zongora hangját. - Felismeri és megkülönbözteti a gyermek, férfi, női hangok hangzását. - Meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól. - Képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik. - Képes az érzelmi azonosulásra. - Egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni. - Képes megérteni az zenék üzenetét. - Szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang, gyermekkar, zongoramű, kíséret, népdalfeldolgozás, zenekar;

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az óvodában tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. • Az egyenletes löktetés megérzése. • Ritmusmotívumok könnyített formáinak visszaadása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben. - Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója. - Alapritmusok gyakorlása mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban. - A zenei hangsúly érzékeltetésével.	- Érti a tempót és az egyenletes löktetést. - Megkülönbözteti a mérőt és a ritmust. - A testét hangszerként is használja. - Egyszerű ritmushangszereket használ.

- Mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával. - Felelgetős ritmusjátékokkal. - Ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére. - Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. - Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése. Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása. - Egyenletes lüktetés, mérő. - Negyed, nyolcad pár a negyed szünet. - Hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal. - A tempó, a dinamika az éneklésben. - Magas és mély hangok érzékeltetése (pl. dallamvonal lerajzolásával). - Magas és mély hang megkülönböztetése ismert dalokban. - Magas és mély hang megnevezése, kézjele, betűjele és helye. - A szó - mi dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása, kézjele tanári segítséggel. - A dal éneklése a tempó és dinamika megfigyelésével (mérsékelt tempóban, gyorsabban, lassabban, halkán, erősen, közepes hangerővel). - Daléneklés tánclépések gyakorlásával. - Improvizációs gyakorlatok szó - mi hangokkal. - Egyenletes lüktetés. - Egyenletes járás, koppantás játékos mozdulatok taps. - Egyenletes lüktetés átvétele lendületes nagymozgással. - Ritmushoz kötött mozgássor memorizálása, visszaadása. - Mondókákból kiemelt vizuálisan is ábrázolt négy egységnyi ritmusmotívum (egység = negyed érték) átvétele, visszaadása hangszeren, grafikus ábrázolással. - Ritmikus mozgásegység beszédhez illesztése. - A szó - mi dallamhang neve, kézjele, betűjele.	- Érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben. - Érzékeli az ütemhangsúlyt. - Tapsolja a dalok, mondókák ritmusát. - Felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcad pár, ritmusokat, a negyed szünetet, az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlődőjelet. - Mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ritmushangszer, rögtönzés, ötvonalas rendszer, vonal-vonalköz, gyors, lassú

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az óvodában tanultak	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése. • Különböző érzékelési módok fejlesztése, koordinálása. • Az akusztikus környezet és jellemzőinek folyamatos megismerése. • Hangszínhallás fejlesztése a gyermekhangszerek használata révén. • A hangmagasság differenciálása. • A hang - mint kifejezőeszköz – érzékelése. • A hangerő differenciálása. • A hangszín differenciálása. • Ritmikusan tagolt hangadás.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban. - Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal. - A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére. - Hang jelenléte és eltűnése. - Hangdifferenciálás. - Magas - mély reláció. - Oktávnál nagyobb távolság. - Oktávtávolság. - Kvinttávolság. - Visszajelzés mozdulatokkal, grafikusán. - Halk és hangos különbségének felismerése: beszéden, éneken, zörejen. - A hang folyamatos erősödése, csökkenése esetén.	- Érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az öt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között. - Rövid dallamsorokat rögtönöz. - Örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. - Megismeri, a pentaton hangkészlet hangjait. - A dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja.

- Visszajelzés: mozdulatokkal, grafikusan, hangszer megszólaltatásával. - A hangszínek felismerése. - Erősen eltérő zörejek különbségei (fa, fém, üveg) - Ütőhangszerek hangszínének különbségei (dob, cintányér, háromszög). - Az emberi hang: a férfi hangszín felismerése. - Beszédhallás fejlesztése. - A beszéd meghallása, jelzése hangadással. - Az akusztikailag és ritmikailag jól differenciálható szavak, egyszerű tömondatok felismerése, visszaadása vizuális segítséggel. - Felszólítások, utasítások akusztikus felismerése, teljesítése. - Speciális hangérzékelési módok.	- A tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően. - • Különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, akusztikai figyelem, hangdifferenciálás, hangszín, oktáv távolság kvinttávolság, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, magas, mély

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az óvodában tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Legyenek képesek - egyéni lehetőségük, képességeik szerint - ritmusképletek felismerésére, megnevezésére, lejegyzésére, ritmushangoztatásra, ritmusok lejátszására ütős hangszereken, "zenekar" formájában is.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). - A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, ütemvonal.	- Megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában. - Érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

- A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével. - A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével. - Negyed, nyolcad pár, a negyed szünet grafikai képe és írása. - Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása. - A lá szó mi hangok megismerése.	- Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel. - Tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal. - Képes egyszerű kottában tájékozódni.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam előkészítő 1. osztály végén:

- próbáljon felfigyelni a tanuló a környezetében hallható hangingerekre, jelezze azok meglétét, eltűnését
- törekedjen hosszú illetve rövid ritmussorozatok, valamint gyors és lassú ritmusok mozgásos megjelenítésére
- törekedjen a felszólítások, utasítások akusztikus úton való felismerésére, teljesítésére, valamint hangerő, hangszín, hangmagasság differenciálására
- törekedjen a magas és mély, halk és hangos hangok mozgással történő érzékeltetésére
- törekedjen körülbelül 5-10 mondóka, gyermekdal vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjen ezek előadására, közelítve a természetes beszédritmushoz, hanglejtéshez, ritmikusan tagolt hangadásra
- törekedjen a megfelelő hangzóformálására
- elemi szinten törekedjen megismerni a szolmizációs hangok kézjelét, helyét a vonalrendszerben
- törekedjen a helyes légzés és testtartás szabályainak elsajátítására
- próbálkozzon hosszú illetve rövid kifújásokat végezni hangszer nélkül majd fúvós hangszerrel
- törekedjen a hangszerek helyes használatának megismerésére
- törekedjen a lassú illetve gyors sorozatokat lejátszani egyenletesség megtartásával ütős hangszeren
- szívesen vegyen részt a mozgással, játékkal kísért közös éneklésben
- törekedjen megadott ritmusra, mondókára társaival együtt mozogni, a zenét és a mozgást összekapcsolni

- próbálják megérteni a zene által közvetített élményeket
- törekedjen megismerni a zenei írás - olvasás alapelemeit
- próbáljon zenére szabad mozgásvariációkat rögtönözni

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

1. évfolyam 1. osztály

Az alapozás időszakát sok játék és éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. Próbálják megtanulni a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

Kiemelkedő feladat a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontosságának, az ember életében betöltött szerepének tudatosítása. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

Az 1.-2. évfolyamon cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek. Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

Témakörök táblázata:**Heti óraszám: 2 óra****Éves óraszám: 68 óra**

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag	32
Zeneművek/Zenehallgatás	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

1. évfolyam 1. osztály

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Ismerjenek olyan életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalokat, gyermekjátékdalokat, vagyis olyan zeneműveket, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok, mondókák: Aki nem lép egyszerre, Bújj, bújj itt megyek, Bújj, bújj medve, Bújj, bújj zöld ág, Egyél libám, Erdő mellett nem jó lakni, Ess, eső, ess, Ég a gyertya, ég, Éliás, Tóbiás, Fecskét látok, Fehér liliomszál, Gyertek lányok ligetre, Gyerünk, menjünk vendégségbe, Hej, a sályi piacon, Hold, hold, fényes lánc, Kicsi vagyok én, Körtéfa, Megy a kocsi, Recse, recse pogácsa, Szegény legény, Ti csak esztek, isztok, Túrót ettem, Tücsök koma gyere ki, Zíbor, zábor, Borsót főztem,	- Csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel. - Különböző hangerővel tud énekelni. - A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít.

Télapó itt van, Jaj de pompás fa, Kirje, kirje, Brumm, brumm Brúnó, Esik eső karikára Már megjöttünk ez helyre, Hová mégy te... Egy-megérett a meggy, Hüvelykujjam almafa, Lementem a pincébe, Gyerekek, gyerekek szeretik a ... Névcsőfolók, Ha én cica volnék - Magyar gyermekdalok és népdalok, mondókák hallás utáni megtanulása. - A tanult dalok minél pontosabb éneklése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. - Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül. - A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán. - A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban - Évfolyamonként legalább 5-10 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete. - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása. - A dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. - A játékos gyakorlatok során az alapvető táncos kifejezési formák elsajátításának megalapozása - A zenei ízlésben az esztétikai fogékonyság és igényesség alakítása. - A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. - Szókincsgyarapítás a gyermekjátékok, mondókák, népdalok, népszokások, tanulása során. - A sorvezető, a kiszámoló, a párt választó szerepek gyakorlása. - Figyelemgyakorlatok, a gyakorolt dalokkal visszhangjáték (éneklés-mozgás dallamsoronként, taps - lépés). - Alakzatok: kör, csigavonal, egyenes vonalú mozgás. - Párválasztó, felelgető játékok. - Saját énekre egyenletes negyedekkel való járás lábujjon, sarkon, dallamonként váltással. - Téri alakzat: járás körformában, jobbra és balra haladás.	- A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz. - Hangszerkíséretes dalokat énekel. - Ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat. - Kézjelről megpróbál énekelni. - Emlékezetből énekel legalább 5-10 gyermekdalt. - •Jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel. - Elsajátítja a kifejező éneklés alapjait. - Alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában. - A gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük. - Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népdal, gyermekjátékdal, körjáték, néptánc, hangszerkíséret, szolmizáció, kézjel

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési fejlesztési céljai	• Zenehallgatás a hallásmaradványtól függően. • Ritmikus, erős hangzású zenedarabok, illetve a részletek egyenletes lüktetésének átvétele. • Fokozatosan megpróbálni elérni, hogy megértsék a zene által közvetített élményeket.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet –Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Névcsőfólok- „Ádám kutya ül a hátán” Indulók - Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása. - Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése. - Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. - A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval.	- Érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Zenehallgatási élményekkel gazdagodik; - Megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is. - Képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre. - Megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet. - A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol. - A zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét. - Felismeri a zongora hangját. - Felismeri és megkülönbözteti a gyermek, férfi, női hangok hangzását. - Meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól. - Képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik. - Képes az érzelmi azonosulásra.

- Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre. - Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban. - A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban. - A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.	- Egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni. - Képes megérteni a zenék üzenetét. - Szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énekhang, gyermekkar, zongoramű, kíséret, népdalfeldolgozás, zenekar

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. • Az egyenletes löktetés megérzése. • Ritmusmotívumok könnyített formáinak visszaadása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben. - Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója. - Alapritmusok gyakorlása mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére - Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek	- Érzi a tempót és az egyenletes löktetést. - Megkülönbözteti a mérőt és a ritmust. - A testét hangszerként is használja. - Egyszerű ritmushangszereket használ.

használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. - Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése. - Egyenletes lüktetés, mérő. - Negyed, nyolcad pár, a negyed szünet. - Hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal. - A tempó, a dinamika az éneklésben. - Magas és mély hangok érzékeltetése (pl. dallamvonal lerajzolásával). - Magas és mély hang megkülönböztetése ismert dalokban. - Magas és mély hang megnevezése, kézjele, betűjele és helye. - A lá- szó - mi dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása, kézjele tanári segítséggel. - A dal éneklése a tempó és dinamika megfigyelésével (mérésékelt tempóban, gyorsabban, lassabban, halkan, erősen, közepes hangerővel). - Daléneklés tánclépések gyakorlásával. - Improvizációs gyakorlatok szó - mi hangokkal. - Egyenletes lüktetés. - Egyenletes járás, koppantás játékos mozdulatok taps. - Egyenletes lüktetés átvétele lendületes nagymozgással. - Ritmushoz kötött mozgássor memorizálása, visszaadása. - Mondókákból kiemelt vizuálisan is ábrázolt négy egységnyi ritmusmotívum (egység = negyed érték) átvétele, visszaadása hangszeren, grafikus ábrázolással. - Ritmikus mozgásegység beszédhez illesztése. - A szó - mi dallamhang neve, kézjele, betűjele.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ritmushangszer, rögtönzés, ötvonalas rendszer, vonal-vonalköz, gyors, lassú

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése. • Különböző érzékelési módok fejlesztése, koordinálása. • Az akusztikus környezet és jellemzőinek folyamatos megismerése. • Hangszínhallás fejlesztése a gyermekhangszerek használata révén. • A hangmagasság differenciálása. • A hang - mint kifejezőeszköz – érzékelése. • A hangerő differenciálása. • A hangszín differenciálása. • Ritmikusan tagolt hangadás.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban. - Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal. - A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése. - Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre. - A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére. - Hang jelenléte és eltűnése. - Hangdifferenciálás. - Magas - mély reláció. - A kvart távolság alaphanghoz viszonyított magasságának jelzése mozgással. - Halk és hangos különbsége.	- Érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között. - Rövid dallamsorokat rögtönöz. - Örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban - Megismeri, a pentaton hangkészlet hangjait. - A dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja. - A tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően.

- A különbség felismerése, reprodukálása: taps, beszéd, ének, halkán, hangosan (váltakozva is). - Hangszínek felismerése. - Finomabb különbségek felismerése (üveg, porcelán, cserép). - Dallamjátszó hangszerek hangja (fafúvós hangszerek). - Az emberi hangadás különbségei (nevetés, köhögés, sírás). - A gyermek és női hangszínek. - A beszédhallás fejlesztése. - A szimbólumokhoz, járáshoz kötött mondatritmus. - Hangsúlyok bejelölése szövegrészekbe akusztikus minta alapján. - A hangsúlyos ejtés gyakorlása. - A hangerő fokozatos növelése, csökkentése. - Kétszavas szószerkezetek akusztikus differenciálása. - Két - három szóból álló mondatok gyakorlás utáni akusztikus differenciálása, reprodukálása ismert témakörből. - A beszéd meghallása, jelzése hangadással. - Az akusztikailag és ritmikailag jól differenciálható szavak, egyszerű tömondatok felismerése, visszaadása vizuális segítséggel. - Felszólítások, utasítások akusztikus felismerése, teljesítése.	- Különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, akusztikai figyelem, hangdifferenciálás, hangszín, oktáv távolság kvintttávolság, hangerő, egyenletes mérő, gyors, lassú, magas, mély

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Legyenek képesek - egyéni lehetőségük, képességeik szerint - ritmusképletek felismerésére, megnevezésére, lejegyzésére, ritmushangoztatásra, ritmusok lejátszására ütős hangszereken, "zenekar" formájában is.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). - A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, ütemvonal. - A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével. - A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével. - Negyed, nyolcad pár, a negyed szünet grafikai képe és írása. - Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása. - A lá- szó - mi szolmizációs hangok megismerése különböző magasságokban. - A lá - szó - mi dalkészletből álló gyermekdalok, gyermekjátékdalok. - A lá hang tudatosítása. - A szó - nál magasabb hang érzékeltetése a dallamvonal lerajzolásával ismert dalokban. - Dalok megfigyelése, amelyekben lá hang van. - Dallamleolvasás. - a lá hang neve, kézjele, betűjele, elhelyezése a vonalrendszerben. - A hosszú és rövid ritmusértékek érzékeltetése mozgással térben és időben. - Negyed- nyolcadjárás ismert mondókára. - Negyed, nyolcad pár megfigyelése mérőütéshez viszonyítva. - Negyed és nyolcad pár érzékeltetése változatos mozgással, ritmushangszerekkel (triangulum, dob, cintányér). - Negyed és nyolcad pár megkülönböztetése ritmusmotívumokból. - A negyedértékű szünet. - Érzékeltetése játékos mozgásokkal. - Járás negyedértékű hangjegyekre taps kíséretével.	- Megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában. - Érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel. - Tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal. - Képes egyszerű kottában tájékozódni.

- A negyedértékű szünet megfigyelése, érzékeltetése, megfigyelése dalban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangjegy, dallamvonal, a lá hang neve, kézjele, betűjele, elhelyezése a vonalrendszerben, negyedértékű szünet, negyed, nyolcad pár neve, jele

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam 1. osztály végén:

- következetesen próbáljon felfigyelni a különböző erősségű hangingerekre. jelezze azok meglétét, eltűnését
- törekedjen a hangok megszólalásának és megszűnésének a lehető legpontosabb észlelésére
- próbálja fölfedezni a ritmus fontosságát az ember életében
- törekedjen az egységenként változó egyenletes lüktetés átvételére
- törekedjen az ütemhangsúly kiemelésére
- próbáljon meg meghatározott egységnyi ritmusképleteket memorizálni
- törekedjen a szavak fokozatos elsajátítására
- próbálják a zenét és a mozgást összekapcsolni
- ismerjenek egyszerű pantomim elemeket
- törekedjen az erre kijelölt dalos játékokat mozgással kísérve csoportosan eljátszani.
- törekedjen irányított megfigyeléssel a gyermek, női és a férfi hangszín megkülönböztetésére, valamint hangerő, hangszín, hangmagasság differenciálására, a hangerő fokozatos növelésére és csökkenésére
- törekedjen a negyed- és nyolcad értékű hang és negyedértékű szünet érzékelésére, jelének tudatosítására, reprodukálására
- törekedjen háromtagú szavak, tömondatok akusztikai felismerésére
- törekedjen a beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok minél pontosabb végrehajtására
- törekedjen egyszerű dallammotívumok felismerésére dalokban
- törekedjen 5-10 mondóka vagy gyermekdal, vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjen adott hangszeren tanult ritmusmotívumokat és hangokat tartalmazó dalokat eljátszani
- törekedjen megismerni a lá- szó- mi dallamhangok nevét, kézjelét
- törekedjen a csoportban való játékra, éneklésre az egymáshoz alkalmazkodás szabálya szerint
- próbálja meg megérteni a zene által közvetített élményeket

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

2. évfolyam

Az alapozás időszakát sok játék és éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. Próbálják megtanulni a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

Kiemelkedő feladat a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontosságának, az ember életében betöltött szerepének tudatosítása. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

Az 1.-2. évfolyamon cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek. Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag	32
Zeneművek/Zenehallgatás	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

2. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Ismerjenek olyan életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalokat, gyermekjátékdalokat, melyek lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. • A mondóka, a gyermekjáték, gyermekdal iránti érdeklődés, aktivitás fenntartása. • A hang és mozgás kölcsönhatásának tudatosítása. • Anyanyelvünk megismerése a népi mondókák segítségével.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok, mondókák: A part alatt, Csömödéri, Egy kis malac, Egyszer egy királyfi, Elvesztettem zsebkendőmet, Ess, eső, ess, Este van már, nyolc óra, Harcsa van a vízbe', Hatan vannak a mi ludaink, Hej, tulipán, Hej, vára vár, Hess, légy, ne szállj rám, Hol jártál, báránykám?, Hopp, Juliska, Hová mégy?, Éliás, Tóbiás, Egyél libám, Keresd meg a tút, Két krajcárom, Kis kece lányom, Kinyílt a rózsa, Cifra palota, Kőketánc, Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi, Láttál-e már valaha, Méz, méz, méz, Most viszik, most viszik, Nincs szebb állat, mint a lúd, Süssünk, süssünk valamit, Szélről legeljete, Ti csak esztek, Tivi - tovi tács, Tüzet viszek, Virágéknál ég a világ, Lánc, lánc, Elvesztettem páromat, Sándor napján, Hull a pelyhes, A kis Jézus, A zöld fenyőfán, Hull a hó, Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!, Még azt mondják nem illik, Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága, Serkenj fel, kegyes nép - A dalok éneklése negyedes járással. - Gyermekjáték tanulás: fogyó-gyarapodó játékok. - Memória, tempóérzék, ritmikus szövegmondás fejlesztése. - Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése. - A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán. - A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban. - Legalább 10-15 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete. - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása. - Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció . - A kézjel, mint jelrendszer megismerése. - Próbálkozzon szolmizációs kézjelről való énekléssel.	- Törekszik csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekelni. - Próbál különböző hangerővel énekelni. - A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján próbál alakítani. - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz. - Hangszerkíséretes dalokat próbál énekelni tanára vagy hangszerezen játszó osztálytársa kíséretével. - Emlékezetből próbál énekelni legalább 10-15 gyermekdalt jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva. - Részt vesz gyermekjátékdalok előadásában. - Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyes légzés, helyes testtartás, fogyó-gyarapodó játékok

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A zenei igényesség megalapozása. • Ritmikus, erős hangzású zenedarabok, illetve a részletek egyenletes lüktetésének átvétele. • Fokozatosan megpróbálni elérni, hogy megértsék a zene által közvetített élményeket. • Csoport szintjének megfelelő dallamészlelés.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnóvesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tüt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W. A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij–Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojánhéjban; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma, Prokofjev:Péter és a farkas - A hallásfigyelem fejlesztése táncdalok, indulók és szimfónikus művek segítségével. - Hangszerek hangszíne: rézfúvósok. A hangszerek megnevezése. - Az énekkari, zenekari hangzás megfigyelése, a különbségek felismerése tanári segítséggel. - A zene hangulati hatásának megjelenítése arcjátékkal.	- Érzékeli a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Zenehallgatási élményekkel gazdagodik. - Megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is. - Megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet. - A hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol. - Felismeri a zongora hangját. - Felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a női, férfikar hangzását. - Próbálja megkülönböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól.

- Tevékenységsorozatok zörejekhez, zenei részletekhez kapcsoltan. - Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása. - Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése. - Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben. - A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval. - Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre. - Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban. - A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban.	- Próbál egyre hosszabb zenei részletekre figyelni. - Próbálja megérteni a zenék üzenetét. - Szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – próbálja kifejezni, a zene által benne keltett érzéseket.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	táncdalok, indulók, szimfónikus művek, rézfúvósok, énekhang, gyermekkar, vegyeskar, zongoramű, kíséret, népdalfeldolgozás, zenekar

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. • Az egyenletes lüktetés megérzése. • Ritmusmotívumok könnyített formáinak visszaadása. • Ritmusmemória fejlesztése. • Ritmusmotívumok ritmusnévvel történő olvasásának kialakítása, ritmusmemória fejlesztése. • Ritmusmotívumokhoz köznapi kifejezések, mondatok keresése, ritmikus ejtésük jobbítása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben. - Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére - Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása. - Egyenletes lüktetés, mérő. - Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet. - 2/4-es ütem. - Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang. - A zene és a mozgás összekapcsolása. - A zene hangulatának, karakterének megjelenítése. - Pantomim elemek elsajátítása. - Mozdás improvizációk létrehozása. - Kreatív mozgások felszabadítása. - Ritmusjáték dobbal, cintányérral. - Ritmusmotívumok hangoztatása és beosztása kettes ütembe. - Ritmusvisszhang . - Futótűz játék-ismert és kitalált kettes ütemű ritmusok továbbadása. - A negyed és nyolcad érték váltogatása mozgásban. - Ritmusfelelgetők. - A negyed- és nyolcad sorozatok egyenletes lüktetésének átvétele. - Visszajelzés: mozgással, hangszerez játékkal, hangadással.	- Érzékeli és próbálja hangoztatni az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben. - Tapsolja a dalok, mondókák ritmusát. - Próbálja felismerni és hangoztatni a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet. - Próbál tájékozódni a 2/4-es ütemben, felismerni és használni az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlődőjelet. - Próbál ritmusokat rögtönözni. - Próbálja megkülönböztetni a mérőt és a ritmust. - Egyszerű ritmushangszereket használ.

- Negyed- és nyolcadokból álló ritmusmotívumok visszaadása: helyben mozgással, hangszeres játékkal, hangadással, grafikus ábrázolással. - Az adott ritmusmotívumok kiválasztása: vizuális és akusztikus észlelés alapján, csak akusztikus észlelés alapján. - Ritmusfelelgetők párban. - Mondatritmizálások vizuális észlelés segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel, ütemmutató, ritmushangszer, rögtönzés, ötvonalas rendszer, vonal-vonalköz, pótvonat, kezdőhang – záróhang, gyors-lassú, ritmusvisszhang

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése folyamatosan csökkenő hangerővel. • Különböző érzékelési módok fejlesztése, koordinálása. • A hangmagasság differenciálása. • A hang - mint kifejezőeszköz – érzékelése. • A hangerő differenciálása. • A hangszín differenciálása. • A hangszerek hangjainak differenciálása. A hangszínhallás fejlesztése finomabb zörejsorok bemutatásával. • Ritmikus zenemű részletek egyenletes lüktetésének átvétele.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Hangdifferenciálás: magas-mély reláció. - A kvart távolság alaphanghoz viszonyított magasságának jelzése mozgással. - Halk és hangos különbsége. - A különbség felismerése. - Az ének, a beszéd halkan, hangosan váltakozva. - Hangszínek felismerése. - Finomabb különbségek felismerése (kispohár, nagypohár, üvegkancsó, ablaküveg, selyempapír, celofán, csomagolópapír, papírtépés, papírgyűrű).	- Érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ezeket próbálja felismerni az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben. - Próbálja megérteni a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között.

- Dallamjátszó hangszerek hangjának felismerése: rézfúvós hangszerek. - Beszédhallás fejlesztése. - Jól ismert szavak akusztikai differenciálása tárgykör megköötésével. - Jól ismert szavak akusztikai differenciálása tárgykör megköötése nélkül. - Hiányos mondat akusztikai differenciálás utáni kiegészítése. - A nyelvhasználatba belépő új szavak akusztikai rögzítése, megerősítése. - A kérdő, a felkiáltó mondatok akusztikai differenciálása, hangsúlyos ejtése. - Hangmagasság differenciálása szabad hangtérben. - kvint és kvart távolságok és alaphanghoz viszonyított magassága. - Hangszerek hangjainak differenciálása. - Emberi hangadás differenciálása. - Hangerő fokozatos növelése, csökkentése. - Tanult mondatok, mondókák részleteinek felismerése vizuális észlelés segítségével. - Hangmagasság differenciálása, visszajelzés mozgással. - Finomabb hangerőváltozások jelzése mozgással, grafikusán. - Zörejek adása: kalapálás, ajtóbecsukás, ébresztőóra csörgése, külvilág zajai. - Hangszerek hangjának differenciálás: dob, triola, orgona. - Emberi hangadás: sírás, nevetés, köhögés, beszéd. - Hangsúlyos és hangsúlytalan ejtése. - A szünet grafikus jelölése a felolvasás megszakítása helyén. - Zajok, zörejek érzékelése. - A hangok megszólalásának és megszűnésének érzékelése speciális gyakorlatokkal szabad hangtérben. - Hangadásra visszajelzés. - Speciális hangérzékelési módok. - Egyes testrészek mozgatása hangadásra.	- Örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. - Megismeri, a pentaton hangkészlet hangjait. - A dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja. - A tanult dalok, zenei részletek éneklésekor próbálja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	akusztikai figyelem, hangdifferenciálás, hangszín, oktáv távolság kvart távolság hangerő, dallam, egyenletes mérő, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Legyenek képesek - egyéni lehetőségük, képességeik szerint - ritmusképletek felismerésére, megnevezésére, lejegyzésére, ritmushangoztatásra, ritmusok lejátszására ütős hangszereken, "zenekar" formájában is.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Készségek és képességek fejlesztése. - Memória fejlesztése. - Figyelem fejlesztése. - A d - r - m - s - l szolmizációs hangok ábrázolása az "ötvonalas" rendszerben, kottaképe, kézjele, kirakása, olvasása. - Tanult hangokból ritmussorozatok lejátszása adott hangszeren. - A tanult dalok - ismert hangkészletből - lejátszása, memorizálása. - Dallamfelelgetők páronkénti eljátszása. - Negyedek, nyolcadok. - A záróvonal önálló alkalmazása. - A 2/4-es ütemvonal önálló alkalmazása, írása. - Ritmusmotívumok. - Negyedértékű szünet írása, önálló alkalmazása. - Ütemhangsúly jelölése. - Zenei írás-olvasás. - Az ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel jelentése és alkalmazása. - A kettes ütem ritmusképleteinek írása az ismert dalritmusok segítségével. - A dó hang tudatosítása. - A mi hangnál alacsonyabb hang érzékeltetése, a dallamvonal lerajzolása. - Dalok megfigyelése, melyekben dó hang van. - Dallamolvasás: a dó hang neve, kézjele, betűjele, elhelyezése vonalrendszeren. - A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése.	- Megfigyeli és megpróbálja azonosítani az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában. - Tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel. - Tanári segítséggel képes leírni egyszerű hangjegyeket.

- A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). - A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb. - A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével. - A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével. - Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása. - Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása. - A lá - szó - mi – ré - dó szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	negyed érték, nyolcad érték, negyed szünet, ütemhangsúly, ritmusfelelgetés, dallamfelelgetők, ritmussorozatok, dó hang kézjele, elhelyezése a vonalrendszeren

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén:

- törekedjen a helyes légzésre és helyes testtartásra
- törekedjen a megfelelő hangzóformálásra
- próbálja minél pontosabban jelezni a hangok megszólalását és megszűnését
- törekedjen, 3-4 felirat közül kiválasztani a tanult mondóka részleteket
- törekedjen egyszerű dalok dallamának előadására hangszereken
- próbáljanak meg dallamfelelgetőket játszani hangszereken
- elemi szinten próbálja megismerni a dallamhangok kézjelét, helyét a vonalrendszerben
- törekedjen 10-15 mondóka vagy gyermekdal, vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjen ezek természetes beszédritmushoz közelítő előadására
- elemi szinten próbálja megismerni az ütem, ütemvonal, kettős ütem, záróvonal fogalmát
- törekedjen a mozgáshoz, tánchoz kapcsolódó kifejezések megértésére, megnevezésére
- törekedjen az erre kijelölt dalos játékokat mozgással kísérve csoportosan előadni
- törekedjen a hangerő, hangszín, hangmagasság, hangszerek hangjainak differenciálására
- törekedjen ritmikus, erős hangzású zenedarabok egyenletes lüktetésének átvételére

- próbálkozzanak a dallamészleléssel
- törekedjen szünetek megállapítására, szövegek akusztikus követése alapján
- törekedjen mondatok, frázisok hangsúlyos ejtésére, jelzéseknek megfelelően

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

3. évfolyam

A harmadik évfolyamon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

Fontos feladat még a zenei alpműveltség kialakítása, a zenei befogadóképesség fejlesztése, a zenei ízlés formálása. A zenehallgatás kapcsán a zenei képzelet fejlesztése. A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

Kiemelkedő feladat a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontosságának, az ember életében betöltött szerepének tudatosítása. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

A 3-4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók tovább fejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag	32
Zeneművek/Zenehallgatás	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

3. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Az éneklési készség fejlesztése, dalok hangulatának megfelelő előadás elmélyítése. • Anyanyelvünk megismerése a népi mondókák segítségével. • A torzítás nélküli szövegmondás, ritmikusan. • Értelemszerű hangsúlyozás. • Szókincs-fejlesztés.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok: Anyám, édesanyám, Elmentem a piacra, Ettem szőlőt, Én elmentem, Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika, Itt ül egy kis kosárba, Kis kertemben uborka, Szántottam gyöpöt, Úgy tetszik, hogy, Volt nekem egy kecském, Megismerni a kanászt, Csillag Boris, Cickom, cickom, Csipkefa bimbója, Két szál pünkösdrózsa, Kis kece lányom, Három éjjel, Ég a gyertya, ha meggyújtják, A faragószék nótája, Fáj a kutyámnak a lába, Fut a kicsi kordé, Három szabó legények, Megfogtam egy szúnyogot, Összegyültek, összegyültek az újfalvi lányok, Szélről legeljetek, Télen nagyon hideg van, Ugyan édes komámasszony, Egy boszorka van, Elszaladt a kemence, Virágéknál ég a világ Dalok alkalmakra, ünnepekre, jeles napokra: Erkel Ferenc – Himnusz, Kodály Zoltán-Gazdag Erzs: Ezüst szánkót hajt a dér, Betlehem kis falucskába, Csordapásztorok, Adjon az Úristen, Gábor Áron rézágúja, Kodály Zoltán– Weöres Sándor: Buba éneke, Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy), Elhozta az Isten - Magyar népdalok hallás utáni megtanulása. - Az éneklés helyes szokásainak kialakítása, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció. - A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, tánc házi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra. - Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése. - Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömet; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömet; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. - Évfolyamonként legalább 15-20 gyermekjátékdal, népdal megismerése . - A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése.	- Csoportosan vagy önállóan, életkorának hangi és hallási sajátosságainak megfelelően énekel. - A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján próbál alakítani. - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz. - Hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszerezen játszó osztálytársa kíséretével. - Ismer legalább 15-20 magyar népdalt. - Ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat. - Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein. - A gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük.

- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése. - A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése. - Magyar népi gyermekjátékok, játékdalok szó-mi-ré-dó dalkészletből: Hogy a csibe? Katalinka, Fecskét látok - Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok. - Jeles napok népszokásainak megtekintése videó filmen. - A zene és a mozgás összekapcsolása. - A zene hangulatának, karakterének megjelenítése. - Pantomim elemek elsajátítása. - Mozgás improvizációk létrehozása. - Kreatív mozgások felszabadítása. - Önmegvalósítás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház, ritmikus szövegmondás, helyes hangsúlyozás

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A zenei igényesség megalapozása. • Ritmikus, erős hangzású zenedarabok, illetve a részletek egyenletes lüktetésének átvétele. • Fokozatosan megpróbálni elérni, hogy megértsék a zene által közvetített élményeket. • Csoport szintjének megfelelő dallamészlelés.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó; Kitrákotty mese Bartók Béla: Gyermeknek I./5. Játék (Cickom, cickom);	- Zenehallgatási élményekkel gazdagodik. - Próbál zongoradarabokban ráismerni a tanult dalokra; - Népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel. - Megismerkedik a zenében alkalmazható humorral.

I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet-Szűnyogtánc (Megfogtam egy szűnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony) Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba’; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába) Josquin: A tücsök Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet, Varázsfuvola részlet Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc Johann Strauss: Tik-Tak polka Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „<i>Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha</i>” Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi Betlehemes / Csordapásztorok Handel: Vízizene Debussy: A tenger - A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban. - Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában. - Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében. - A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval. - Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbségek, variációk megfigyelése, egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal. - Zenei befogadói készség fejlődése. - A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása. - A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése. - Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.	- Ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által. - Megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet. - Megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita). - Próbálja megkülönböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől. - Próbálja megkülönböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól. - Képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik. - Képes az érzelmi azonosulásra. - Egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	himnusz, visszatérés a zenében, vagy ABA forma, duett, szólóének, indulók, egyenletes lüktetés, dallamészlelés, női-férfi énekhang

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A pontos ritmus érzékelése. • Ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadása. • Precíz ritmusmotívum felismerés. • Ritmus reprodukáló - képesség fejlesztése. • Adott motívumok lejátszása adott hangszeren. • Hangszeres játék memorizálása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A tanult ritmusok felismerése dalokban. - Ritmus improvizáció. - Ritmusképletek ütembe rendezése. - Adott hangszeren tanult dalok lejátszása, memorizálása. - Dallamfelelgetők eljátszása. - Légzőgyakorlatok. - Finom motorikai gyakorlatok. - Hangszertípusok gyűjtése. - A negyed szünet, a félhang, a szinkópa, a 3/4-es ütemmutató. - Mondókákból kiemelt 4-8 egységnyi nyolcadokat, negyedeket, félhangokat, negyed szünetet, szinkópát és hangsúlyjelzést tartalmazó ritmussorozatok visszaadása. - Ritmusmotívumok kiválasztása több ritmuskép közül 4-8 egységnyi ritmusmotívum memorizálása. - Kétszólamú ritmusok megszólaltatása. - Mondókákból kiemelt tanult ritmussorozatok visszaadása mozgással, hangszeres játékkal, beszéddel. - Hallás utáni ritmusmemorizálás. - Kétszólamú ritmusok megszólaltatása kopogással, tapssal, beszéddel, hangszerekkel. - Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben. - Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése.	- Próbálja az ütemhangsúlyokat mozgással érzékeltetni. - Aktívan vegyen részt az alkotói folyamatokban. - Megismeri az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel. - Megismeri a 3/4-es ütemet. - Próbálja megkülönböztetni a páros és páratlan lüktetést. - Próbálja felismerni és hangoztatni az összetett ritmusokat: szinkópa. - Próbálja ritmizálva megszólaltatni a mondókákat, gyermekverseket. - Próbál egyszerű ritmussorokat rögtönözni.

- Összetett ritmusok gyakorlása mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmusvariációval • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz. - Alkotói készség fejlesztése, játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása. - Rögtönzés dallammal, ritmussal; ritmussorok alkotása testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével. - Szinkópa, egyedül álló nyolcad és szünete. - 3/4 –es ütemfajta.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szinkópa, ritmusmotívum, dallamfelelgetők, hangszertípusok, és szöveghangsúly

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A hangmagasság, hangszín, hangerő, hangszerek hangjainak differenciálása. • Ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadása, ritmusmemorizálás képességének fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Hangdifferenciálás: • Magas - mély reláció • Terc távolság. • Hangszínek felismerése - Emberi hang: férfi - női, ének - beszéd, zene- beszéd differenciálása. - Dallamjátszó hangszerek hangja: húros hangszerek.	- Képesek legyenek hangmagasság, hangerő, hangszín, hangszerek hangjainak differenciálására. - Hangmagasság differenciálás területén a terc távolság egymáshoz

- Beszédhallás fejlesztése. - Kéttagú, egy szótagban eltérő szavak megkülönböztetése. - Azonos szavakból álló kijelentő, kérdő, felkiáltó mondatok differenciálása. - Mondatok hangsúlyos ejtése. - A mondathangsúlyok önálló bejelölése. - Vokálisok differenciálása. - Azonos mondatok hangsúlyváltozásainak felismerése.	viszonyított magasságát próbálja minél biztosabban jelezni. - Törekedjen hangszín differenciálásra a közvetlenül nem látható hangforrások alapján is. - Törekedjen a beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok minél pontosabb kivitelezésére. - Legyenek képesek differenciálni a halkán és a hangosan mondott mondatokat. - Próbálkozzanak a dallamészleléssel. - Próbáljanak meg differenciálni zenekari hangzást, kórushangzást, rézfúvósokat, férfi-női hangokat. - Próbálja megkülönböztetni a különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket.
Kulcsfogalmak/fogalmak	férfi, női hang, ének-beszéd, zene-beszéd differenciálása, hangsúlyváltozások, zajok, zörejek, differenciálási gyakorlat

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Legyenek képesek - egyéni lehetőségük, képességeik szerint - ritmusképletek felismerésére, megnevezésére, lejegyzésére, ritmushangoztatásra, ritmusok lejátszására ütős hangszereken, "zenekar" formájában is. • A zenei olvasás fejlesztése a leírt kottakép alapján.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése. - A pentaton hangkészlet kiegészül a felső dó hanggal. - A ti hang - hétfokú hangsor. - A ti hang kézjelének ismerete és kézjelről történő éneklése. - A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). - A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával. - A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével. - A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével. - A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére. - Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére. - Szinkópa grafikai képe és írása. - Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása. - A 3/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása. - Dó’ – lá – szó – mi – ré – dó – lá, hangok a kottában. - Mondókából kiemelt 4-8 egységnyi negyedeket, nyolcadokat, félértéket tartalmazó ritmus leírása tanítói irányítással.	- Megfigyeli és próbálja azonosítani az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában. - Kottaképről próbálja azonosítani a hallás után tanult dalokat. - Megpróbálja érzékelni, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - Tanári segítséggel próbáljon leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel. - A hallás után tanult dalokat megpróbálja a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni. - Törekszik a kottában felismerni a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat. - A pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva próbálja énekelni, kézjelekkel mutatni. - Törekszik helyesen használni a szolmizációs hangokat és neveket a hangképző gyakorlatoknál.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	forte, piano, halkítás-erősítés, dallam- és szöveghangsúly, pentaton hangsor, a ti hang kézjele

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén:

- törekedjen az ismert ritmuselemek felismerésére, használatára, visszaadására
- törekedjen kétszólamú ritmusok megszólaltatására
- törekedjen ismert ritmusképletekkel jelzett nyelvi frázisok, mondatok ritmusának reprodukálására
- törekedjen 15-20 mondóka vagy gyerekdal, vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjen új szavak fokozatos elsajátítására
- próbáljanak gyerekdal-játékokat eljátszani
- próbálja megismerni az "ötvonalas" ábrázolásban a d - r - m - f - s - l - d' kottaképét
- próbáljanak egyszerű ritmuskíséretet játszani gyerekdalokhoz
- törekedjenek hangmagasság, hangerő, hangszín, hangszerek hangjainak differenciálására
- hangmagasság differenciálás területén a terc távolság egymáshoz viszonyított magasságát próbálja jelezni
- törekedjen hangszín differenciálásra a közvetlenül nem látható hangforrások alapján is.
- próbálja differenciálni a halkán és a hangosan mondott mondatokat
- próbálkozzanak a dallamészleléssel
- próbáljanak meg differenciálni: zenekari hangzást, kórushangzást, rézfúvósokat, férfi-női hangokat
- törekedjen szöveggel kombinált összetettebb pantomim jelenetek eljátszására
- ismerjenek tánc elemeket
- próbáljanak meg improvizálni tánc és mozgássorozatokot
- törekedjen tanári irányítással zeneműrészletek figyelmes hallgatására
- törekedjen a tanult dallamhangok (kézjel, név alapján) felismerésére

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

Fontos feladat még a zenei alapműveltség kialakítása, a zenei befogadóképesség fejlesztése, a zenei ízlés formálása. A zenehallgatás kapcsán a zenei képzelet fejlesztése. A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

Kiemelkedő feladat a dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontosságának, az ember életében betöltött szerepének tudatosítása. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

A 3-4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók tovább fejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag	32
Zeneművek/Zenehallgatás	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

4. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Énekes anyag	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• Az éneklési készség fejlesztése, dalok hangulatának megfelelő előadás elmélyítése. • Anyanyelvünk megismerése a népi mondókák segítségével. • A torzítás nélküli szövegmondás, ritmikusan. • Értelemszerű hangsúlyozás. • Szókincs-fejlesztés. • Megközelítőleg pontos artikuláció.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok: A juhásznak, Badacsonyi szőlőhegyen, Béres legény, Ábécédé, Falu végén, Gyéren vettem kenderkémet, Kelj fel juhász, Kihajtottam, Molnárlegény voltam én, Pásztorember vígan él, Sárga csikó, Szánt a babám Azt hallottam, Csillag Boris, Elvesztettem páromat, Hej, Vargáné, Jaj, de szépen esik az eső, Kocsi, szekér, Komáromi kisleány, Széles a Duna, Szép szatmári lányok, Új a csizmám, Zörög a kocsi A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni, Házasodik a tücsö;, Kis kacsa fürdik Erkel Ferenc: Himnusz, Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc, Mennyből az angyal, Üdvözlégy, kis Jézuska, Farsang három napjába, Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerek, huszárgyerek, Most szép lenni katonának, A pünkösdek jeles napján Serkenj fel... - Magyar népdalok hallás utáni megtanulása. - Az éneklés helyes szokásainak kialakítása, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció. - A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, tánc házi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra. - Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése. - Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. - Évfolyamonként legalább 15-20 gyermekjátékdal, népdal megismerése . - A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése. - Néprajzi alapismeretek: A farsang nevezetes napja, Vízkereszt, Három királyok története, Vízszentelés, házszentelés. - A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése.	- Csoportosan vagy önállóan, életkorának hangja és hallási sajátosságainak megfelelően énekel. - A zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján próbál alakítani . - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz. - Hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszereken játszó osztálytársa kíséretével. - Ismer legalább 15-20 magyar népdalt. - Emlékezetből próbálja énekelni a Himnuszot. - Ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat. - Aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein. - A gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük.

- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése. - Magyar népi gyermekjátékok, játékdalok szó-fá-mi-ré-dó dalkészletből: Én kicsike vagyok, A,a,a, - Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok. - Jeles napok népszokásainak megtekintése videó filmen. - A zene és a mozgás összekapcsolása. - A zene hangulatának, karakterének megjelenítése. - Pantomim elemek elsajátítása. - Mozgás improvizációk létrehozása. - Kreatív mozgások felszabadítása. - Önmegvalósítás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ritmikus szövegmondás, pontos artikuláció, értelemszerű hangsúlyozás, szókincs-fejlesztés, magyar népszokások, tempo giusto, jeles napok

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A zenei igényesség megalapozása. • Ritmikus, erős hangzású zenedarabok, illetve a részletek egyenletes lüktetésének átvétele. • Fokozatosan megpróbálni elérni, hogy megértsék a zene által közvetített élményeket. • Csoport szintjének megfelelő dallamészlelés.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Erkel Ferenc: Himnusz Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat) Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villő – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (A pünkösdlőnek) Bartók Béla: Gyermeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)	- Zenehallgatási élményekkel gazdagodik. - Próbál zongoradarabokban ráismerni a tanult dalokra. - Népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel. - Megismerkedik a zenében alkalmazható humorral. - Ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott

Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar Clément Janequin: A madarak éneke W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni) Rossini: Macska – duett Prokofjev: Péter és a farkas - részletek Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska Vivaldi: Négy évszak Mozart: Varázsfuvola Zongoradarabok Chopin, Liszt műveiből - A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban. - Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában. - Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében. - A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval. - Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése, egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal. - Zenei befogadói készség fejlődése. - A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása. - A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése. - Kórusművek meghallgatása: a női és férfi énekhang észlelése. - Hangszerek hangszínének megfigyelése: a zongora hangszíne. - Zeneműrészletek irányított megfigyelése: a zene hangulata, visszatérő dallamok. - Ritmusos könnyűzenére szabad mozgás végzése.	zeneművek meghallgatása által. - Megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet. - Megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita). - Próbálja megkülönböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől. - Próbálja megkülönböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól. - Képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik. - Képes az érzelmi azonosulásra. - Egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	duett, szólóének, dal, zenekari hangzás, kórushangzás, indulók, visszatérés a zenében, himnusz

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A pontos ritmus érzékelése. • Ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadása. • Precíz ritmusmotívum felismerés. • Ritmus reprodukáló- képesség fejlesztése. • Adott motívumok lejátszása adott hangszeren. • Hangszeres játék memorizálása. • Ritmuskészség fejlesztése a ritmuskíséret technikájának megalapozásával. • A kétszólamúság, kétfelé figyelés képességének alakítása (láb, kéz munkájának függetlenítése) játékokban.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A tanult ritmusok felismerése dalokban. - Ritmus improvizáció. - Ritmusképletek ütembe rendezése. - Adott hangszeren tanult dalok lejátszása, memorizálása. - Dallamfelelgetők eljátszása. - Légzőgyakorlatok. - Finom motorikai gyakorlatok. - Hangszertípusok gyűjtése. - Mondókákból kiemelt 4-8 egységnyi nyolcadokat, negyedeket, félhangokat, negyed szünetet, szinkópát, egész értéket, egész értékű szünetet és hangsúlyjelzést tartalmazó ritmussorozatok visszaadása. - Ritmusmotívumok kiválasztása több ritmuskép közül 4-8 egységnyi ritmusmotívum memorizálása. - Kétszólamú ritmusok megszólaltatása. - Mondókákból kiemelt tanult ritmussorozatok visszaadása mozgással, hangszeres játékkal, beszéddel. - Hallás utáni ritmusmemorizálás. - Kétszólamú ritmusok megszólaltatása kopogással, tapssal, beszéddel, hangszerekkel. - Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben.	- Próbálja az ütemhangsúlyokat mozgással érzékeltetni. - Aktívan vegyen részt az alkotói folyamatokban. - Megismeri az egész értékű kottát és az egész értékű szünetet. - Megismeri a 4/4-es ütemet. - Próbálja megkülönböztetni a páros és páratlan lüktetést. - Próbálja felismerni és hangoztatni az összetett ritmusokat: nyújtott, éles ritmus, pontozott félérték. - Próbálja ritmizálva megszólaltatni a mondókákat, gyermekverseket. - Próbál egyszerű ritmussorokat rögtönözni.

- Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése. - Összetett ritmusok gyakorlása mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmusvariációval • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz. - Alkotói készség fejlesztése, játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása. - Rögtönzés dallammal, ritmussal; ritmussorok alkotása testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével. - Ritmusképletekkel jelzett nyelvi frázisok, mondatok ritmusának reprodukálása kézmozgással, beszéddel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nyújtott, éles ritmus, egész értékű kotta és szünete, pontozott félérték

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• A hangmagasság, hangszín, hangerő, hangszerek hangjainak differenciálása. • Ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadása, ritmusmemorizálás képességének fejlesztése. • Mondatok hangsúlyos ejtése. • Mondatfajták differenciálása hallás után.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Hangszínek felismerése. - A tanár beszédhangjának megfigyelése (halk, csendes, gyors, éles). - Egymás hangjának megfigyelése. (hangszínfelismerő játékokban, pl. Almaárus, Koszorú, Itt egy kis kút). - Dallamjátészó hangszerek hangjának megfigyelése: a zongora hangja. - Irányhallási gyakorlatok. - A hangforrás irányának és távolságának megfigyelése. - Zörejek, zajok, emberi hang helyének lokalizálása. - A beszédhallás fejlesztése. - Fokozódó szószámú sorozatok akusztikai differenciálása, visszaadása. - Mondatok toldalékhiányos szavainak felismerése, pótlása. - Hiányos szavakból álló mondatok akusztikai differenciálás utáni kiegészítése. - A mondaton belüli frázisok összetartozásának akusztikai megfigyelése. - A gyermeki környezet, a nevelői környezet beszédének folyamatos akusztikai figyelemmel kísérése . - Az öröm, a harag, a kíváncsiság, az elmarasztalás hangsúlya, hanglejtése. - Hangszín differenciálás: hangszerek hangjai. - Emberi hangok: férfi-női, ének-beszéd, zene-beszéd. - Azonos szavakból álló: felkiáltó, kérdő, kijelentő mondathangsúlyok jelölése. - Differenciálási gyakorlatoknál visszajelzés: mozgással, grafikusan.	- Képesek legyenek hangmagasság, hangerő, hangszín, hangszerek hangjainak differenciálására. - Hangmagasság differenciálás területén a terc távolság egymáshoz viszonyított magasságát próbálja minél biztosabban jelezni. - Törekedjen hangszín differenciálásra a közvetlenül nem látható hangforrások alapján is. - Törekedjen a beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok minél pontosabb kivitelezésére. - Legyenek képesek differenciálni a halkan és a hangosan mondott mondatokat. - Próbálkozzanak a dallamészleléssel. - Próbáljanak meg differenciálni: zenekari hangzást, kórushangzást, férfi-női hangokat, beszédet. - Próbálja megkülönböztetni a különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket. - Törekedjen a különböző mondatfajták felismerésére a hangsúly alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangmagasság, hangszín, hangerő-különbségek, terc távolság, mondathangsúlyok, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély, hangszín, irányhallási gyakorlat zajok, zörejek, forte-piano, halkítás, erősítés

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• Legyenek képesek - egyéni lehetőségük, képességeik szerint - ritmusképletek felismerésére, megnevezésére, lejegyzésére, ritmushangoztatásra, ritmusok lejátszására ütős hangszereken, "zenekar" formájában is. • A zenei olvasás fejlesztése a leírt kottakép alapján. • Ritmussorok önálló lejegyzésének elmélyítése. • Az élő dallamokból elvonatkoztatott ritmikai és dallami elemek reprodukciójának alakítása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése. - A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó hanggal. - A fá és ti hangok - hétfokú hangsor. - A fá hang kézjelének ismerete és kézjelről történő éneklése. - A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.). - A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon. - Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával. - A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével. - A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével. - A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére.	- Megfigyeli és próbálja azonosítani az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában. - Kottaképről próbálja azonosítani a hallás után tanult dalokat. - Megpróbálja érzékelni, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. - Tanári segítséggel próbál leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel. - Elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában. - A hallás után tanult dalokat megpróbálja a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni. - Törekszik a kottában felismerni a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat. - A pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva

- Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére. - A violinkulcs grafikai képe és írása. - Az éles és nyújtott ritmus grafikai képe és írása. - Az egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása. - A 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása. - Dó’ – lá – szó – mi – ré – dó – lá, szó, hangok a kottában.	- próbálja énekelni, kézjelekkel mutatni - Törekszik helyesen használni a szolmizációs hangokat és neveket a hangképző gyakorlatoknál.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	violinkulcs, 4/4-es ütemmutató, egészhang, éles és nyújtott ritmus

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén:

- törekedjen akusztikailag közelálló beszédhangok differenciálására
- törekedjen tanári irányítással dalritmusok, dalrészletek lejegyzésére
- törekedjen a mérőütés és a ritmus összekapcsolásával kétszólamú ritmusok megszólaltatására
- törekedjen az akusztikusan felfogott ritmussor felismerésére, lejegyzésére
- törekedjen 15-20 mondóka, gyermekdal vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjen egyszerű néptánclépésekből motívumfűzésre, a tanult motívumokból rögtönzésre
- próbáljon meg szöveggel kombinált összetettebb pantomim jeleneteket eljátszani
- próbáljon meg improvizálni tánc és mozgássorozatokot
- próbálkozzanak a dallamészleléssel
- próbáljanak meg differenciálni: zenekari hangzást, kórushangzást, rézfúvósokat, zongorát, férfi-női hangokat
- képesek legyenek hangmagasság, hangerő, hangszín, hangszerek
- hangjainak differenciálására
- hallásállapottól függően képesek legyenek mondatfajták differenciálására hallás után
- próbálja meg az "ötvonalas" ábrázolásban a d - r - mi - f - s - l – t- d' kottaképét lejegyezni
- próbálkozzon gyerekdal-játékokat eljátszani
- próbálkozzon kétszólamú ritmusok megszólaltatására
- legyen ismerete a farsangi, karácsonyi énekes játékokról, mondókákról, a farsanghoz kötődő népszokásokról

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

5-8. évfolyam

Minden évfolyam végén a Hallás-ritmus mozgásnevelés eredményeül a tanulók egyéni lehetőségük szerint rendelkezzenek a további évfolyamokon szükséges tovább fejlesztendő ismeretekkel, műveltséggel, készségekkel. Fő feladat a megszerzett ismeretek, készségek elmélyítése élményszerű, játékos módon. A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki. A hallgatott zenékben ismerjék fel a tanult zenei elemeket, karaktereket. A zene által közvetített élményeket próbálják megérteni. A felső tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása.

További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon.

A dallam, a ritmus, a mozgás harmóniájának kibontakoztatása. A ritmus fontossága, az ember életében betöltött szerepe. A zenei olvasás-írás jelrendszerének elsajátításához szükséges készségek és képességek folyamatos fejlesztése. Anyanyelvünk megismerése a népi mondókákon és népi játékokon keresztül. Mind ezek által pedig a szókincs bővítése. A hangok megszólalásának és megszűnésének észlelése, ezek felismerése. A különböző észlelési módok fejlesztése, koordinálása az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban és zeneművekben.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulóknak kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg. A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

5. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló tovább vezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készítésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az 5.-6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önállóbb tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközzintűvé tétele-a tanuló értelmi, hallás- és beszédállapotának függvényében, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat,

a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végző soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre, és önálló munkavégzésre, a tanulói a képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Népdalok, műdalok	32
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	68

5. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Népdalok, műdalok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A gyermek- és játékdalok, mondókák értelemszerű hangsúlyozása, ritmizálása, előadása helyes légzéssel, lehetőség szerint pontos artikulációval. • Az ünnepek tartalmának elemi szintű megismerése. • Torzítás nélküli szövegmondás, ritmikusan. • Értelemszerű hangsúlyozás. • Megközelítőleg pontos artikuláció, szövegmondás. • Anyanyelvünk megismerése a népi mondókák segítségével.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok: A bundának nincs gallérja, A kapuban a szekér, A karádi faluvégen, Aki dudás, Árpa is van, Az ürögi faluvégen, Megrakják a tüzet, Erdő, erdő, de magos a teteje, Elesett a lúd, Erdő, erdő, erdő, Érik a szőlő, Esik az eső, ázik a heveder, Hej, Dunáról fúj a szél, Hidló végén, Hol jártál az éjjel, Hull a szilva, Jaj, de beteg vagyok, Jó gazdasszony vagyok én, Csillagok, csillagok, Kitrákotty – mese, Megyen már a hajnalcsillag lefelé, Még azt mondják, nem illik, Megismerni a kanászt, Összegyűltek, összegyűltek, Régitáncdal, Sej, Nagyabonyban, Száraz tónak nedves partján, Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülemile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfá (orosz népdal.) Báránkámon csengő szól, Bárcsak régen felébredtem volna, Föl, föl vitézek, Haj, ki, kisé, haj, Kossuth Lajos azt írta, Pásztorok, keljünk fel, Új esztendő, Regős ének, Talalaj, talalaj, tök Lőrinc Himnusz - A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés. - A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása. - Népszokások eljátszása. - Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása. - Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel. - A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is.	- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése. - A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése. - A Himnusz megtanulása és éneklése. - 15-20 dal vagy jelesnapok dalainak, verseinek megismerése.

- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással . - Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből. - Megzenésített versek éneklése tanárral, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel. - A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel. - Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani. - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni. - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül. - Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása. - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. - Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban. - A megélt élmények feldolgozásának segítése . - Kreativitás fejlesztése. - Adott zenei hangélmény által irányított mozgás, mozgássorozat. - Tánc improvizációk egyéni mozgással, mozgássorozatokkal. - Megadott témára összetettebb pantomim jelenetek. - Divattáncok. - Gyerekjátékok, leánykarikázók mozgás anyaga, szokásrendszere. - Egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz. - Ugrós, legényes táncok. - Egyéni mozgáskincs alkalmazása. - Önmegvalósítás. - Esztétikai érzék fejlesztése. - Metakommunikációs készség fejlesztése. - Térkihasználás, térérzékelés fejlesztése speciális játékokkal. - Utánzójátékok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	régi és új stílusú népdal, dallamvonal, a capella, kamaraének-társasének vers megzenésítés, tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte, húsvéti hagyományok

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A hangerő-különbségek észrevétele. • Hangszerek hangjainak differenciálása. • Csoport szintjének megfelelően: dallamészlelés. • Zeneszerzők élete, főbb műveik címének ismerete. • Ünnepekörökhöz kapcsolódó zeneművek meghallgatása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Dunántúli ugrós táncok Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákkott mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6. 7. tétel Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar Zene Mátyás király udvarából J. S. Bach: Parasztkantáta W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló Liszt Ferenc: Manók tánca Johannes Brahms: V. magyar tánc Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire John Williams: Csillagok háborúja – induló - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához. - A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése. - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről. - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről.	- A legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, cimbalom, ca, doromb, duda, furulya, tárogató, síp) megismerése. - Zenehallgatás, zeneirodalmi alapismeretek. - Néhány perces zeneművek meghallgatása irányított megfigyeléssel. - Zenekari hangszerek hangjának differenciálása. - Zeneszerzők élete, főbb művek címének ismerete (Palestrina, Bach, Vivaldi). - Régi magyar dallamok megismerése. - Középkori énekek megismerése. - Szerezzen elemi ismereteket a zene kezdeteiről (Az ősemlék éneke).

- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával. - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata. - A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével. - Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz. - Befogadói készség fejlesztése: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.	- Ismerjen meg néhány zenetörténeti kort: reneszánsz, barokk. - Adott karakterű zenéhez adekvát tárgy, mozdulat, testtartás, arckifejezés társítása. - Zeneművek által közvetített érzelmi színezet meghallása. - Törekedjen zenekari hangzásban hangerő különbségek észlelésére, egyes hangszerek differenciálására.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népi hangszerek, karmester, komolyzene, könnyű zene

Témakör	Ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Ritmus és dallamolvasás bővítése új ritmuselemek és dallamhangok bevezetésével. • Adott ritmusmotívum lejátszása hangszeren.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A dalok ritmusának hangoztatása. - Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között. - Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával. - Mondókákból kiemelt 4-8 egységnyi nyolcadokat, negyedeket, szinkópát, éles és nyújtott ritmust, negyed és félértékű szüneteket tartalmazó ritmussorozatok visszaadása. - Nyolc egységnyi ritmusmotívum memorizálása.	- A tanult ritmusértékek bővítése a kis éles és nyújtott ritmussal. - Ismerje gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket és próbálja használni. - Ritmusmotívumok kiválasztása hallás alapján. - Kétszólamú ritmusok megszólaltatása kopogással, tapssal, beszéddel, hangszerekkel.

- Kétszólamú ritmusok megszólaltatása. - Ritmus, mérőütés és mondóka szövegének összerendezése, megszólaltatása párban, egyidejűleg. - Tanult egyszerű mondóka, dal ritmusának önálló leírása. - Több egységnyi, tanult ritmusokkal jelzett nyelvi frázisok, mondatok ritmusának reprodukálása, illetve a mondatok pontos ritmikus visszaadása beszéddel. - Alkotói készség: ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal, hiányos ritmussorok kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal.	- Nyolc egységnyi ritmusmotívum memorizálása. - Mondókákból kiemelt tanult ritmussorozatok visszaadása mozgással, hangszerrel, beszéddel. - Ritmus, mérőütés és mondóka szövegének összerendezése . - Ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadása. - Precíz ritmusmotívum visszaadás. - Ritmus reprodukáló - képesség fejlesztése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kis éles, kis nyújtott ritmus, kétszólamú ritmusok

Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A mindennapi beszédben a természetes beszédet közelítő tempó, hanglejtés, hangsúlyozás alakítása. • A hangmagasság és hangszín akusztikai differenciálása, finomítása a beszédtechnikai feladatok folyamatos gyakorlása. • A lényegkiemelés képességének fejlesztése az akusztikus úton felfogott történetek kapcsán. • Hangszerek hangjának differenciálása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
- Hangdifferenciálás. - Rövid történetek nyomon követése hang- benyomások, zajok, zörejek, emberi hang alapján. - Közeledő vagy távolodó hang megfigyelése. - Hangmagasság és hangszín differenciálása. - Beszédhallás fejlesztése. - Mondatok érzelmi színezetének meghallása. - Mondatfajták differenciálása. - Szószorozatok, 3 - 4 mondatból álló szövegek akusztikus meghallása, visszaadása. - Téves, hiányos mondatok felismerése, akusztikus differenciálás utáni javítása. - A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel. - Zenei kérdés, válasz rögtönzése. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával. - A hangközök megismerése és megnevezése (oktáv, kvint, kvart). - A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából. - A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése. - Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése.		- A terc távolság egymáshoz viszonyított magasságának visszajelzése. - Egyes tanulóknál szűkíteni szekund távolságra. - Próbálja a tiszta hangközöket felismerni. - Beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok. - Mondatok érzelmi színezete. - Dúdolási gyakorlatok, imitációs kísérlet a tanult dalokkal. - Mondatok, dalok, versek ritmusos visszaadása. - Differenciálási gyakorlatoknál visszajelzés: mozgással, grafikusan, hangszerrel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangközök	

Témakör	Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Dallamolvasás bővítése új dallamhangok bevezetésével. • Egyszerű dallamok szolmizálása, kézjelről történő leolvasása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése. - Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. - Ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival. - Az új ritmikai elemek felismerése kottaképben. - Az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban. - Hangközök megfigyelése, megnevezése, megszólaltatása énekelve és hangszeren próbálva. - Rövid dallamok írása betűkottáról hangjegyre, C-dóban.		- A kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása. - A tiszta hangközök grafikai képe és írása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tempójelzés	

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén:

- törekedjen zenekari hangzásban hangerő különbségek észlelésére, egyes hangszerek differenciálására
- próbálkozzanak a tanult ritmuselemek felismerésére, visszaadására
- törekedjen ritmusmotívumok differenciálására, egyszerű kétszólamú ritmusok megszólaltatására
- törekedjen egyszerű ritmusmotívum önálló leírására
- törekedjen az éles és a nyújtott ritmus megismerésére
- törekedjen 15-20 mondóka, gyerekdal, vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjenek a népdalok előadására helyes hangerővel, ritmussal
- törekedjen a húsvéti népszokásokat, néphagyományokat megismerni
- törekedjen ismert hangkészletet és ritmusmotívumot tartalmazó dallamot lejátszani adott hangszeren
- hallásállapottól függően törekedjen a mondatfajták differenciálására, a természetes beszédet megközelítő tempóval, hanglejtéssel, hangsúlyozással kifejezni magát
- törekedjen az adott zeneszerzők életét, főbb műveinek címét megismerni
- törekedjen zenére szabad mozgásvariációkat rögtönözni, összetettebb pantomim jeleneteket önállóan létrehozni

- vegyen részt a célzott játékokban, gyakorlatokban
- törekedjen a zenekari hangzásban hangerő-különbségek észlelésére és egyes hangszerek differenciálása

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült 6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja továbbra is a tanuló bevezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatába. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készletének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az 5.-6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önállóbb tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközzintűvé tétele-a tanuló értelmi, hallás- és beszédállapotának függvényében, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végül soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre, és önálló munkavégzésre, a tanulói a képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 68 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Népdalok, műdalok	32
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	7
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	15
Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	7
Összes óraszám:	68

6. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Népdalok, műdalok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• A népdalok, mondókák értelemszerű hangsúlyozása, ritmizálása, előadása helyes légzéssel, lehetőség szerint pontos artikulációval. • Az ünnepek tartalmának elemi szintű megismerése. • Torzítás nélküli szövegmondás, ritmikusan. • Anyanyelvünk megismerése a dalok, mondókák segítségével. • A mozgással, játékkal kísért közös tevékenység örömszerző élményének fenntartása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok: A Vargáék ablaka, De szeretnék páva lenni , Duna parton, Elment a két lány, Este van már, A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten, Nem vagyok én senkinek sem adósa, Nézd meg lányom, nézd meg jól, Ősszel érik babám, Tavaszi szél, A jó lovas katonának <i>Műzenei szemelvények, más népek dalai</i> John Of Fornsete: Nyár-kánon, Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon, Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája, J. Haydn: Falusi jókedv, Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal <i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i> Egressy Béni: Szózat, Ki, s ki népei vagytok, A kis Jézus megszületett, Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon, A, A, A, a farsangi napokban - A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés. - A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása. - Népszokások eljátszása. - Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása. - Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel. - A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is. - A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással. - Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből. - Megzenésített versek éneklése tanárral, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel. - A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel.	- Törekedjen a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezésére. - Törekedjen a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerésére. - Törekedjen a Szózat megtanulására és éneklésére. - Ismerjen 15-20 dalt vagy jeles napok dalait, verseit.

- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani. - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni. - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül. - Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása. - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben. - Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban. - A megélt élmények feldolgozásának segítése. - Kreativitás fejlesztése. - Adott zenei hangélmény által irányított mozgás, mozgássorozat. - Tánc improvizációk egyéni mozgással, mozgássorozatokkal. - Megadott témára összetettebb pantomim jelenetek. - A korábban megismert mozgás kincs variált alkalmazása. - A verbunk és csárdás táncok megismerése. - Tánc történeti alapismeretek: A társas táncok elterjedése, táncos alkalmak, viseletek, népek, nemzetiségek táncai. - Divattáncok. - Egyenletes löktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz. - Egyéni mozgáskincs alkalmazása. - Önmegvalósítás. - Esztétikai érzék fejlesztése. - Metakommunikációs készség fejlesztése. - Térkihasználás, térérzékelés fejlesztése speciális játékokkal. - Utánzójátékok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pontos artikuláció, ritmikus szövegmondás, jeles napok

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A hangerő-különbségek észrevétele. • Hangszerek hangjainak differenciálása. • Csoport szintjének megfelelően: dallamészlelés. • Zeneszerzők élete, főbb műveik címének ismerete. • Ünnepekörökhöz kapcsolódó zeneművek meghallgatása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia) Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermeknek – Fa fölött, fa alatt Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet Bedrich Smetana: Moldva – részlet Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása) - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához. - A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése. - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről. - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről. - Kiselőadás a hangszerekről (megszóltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával). - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata.	- Törekedjen a klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolására és alapvető hangszereinek megnevezésére (fafúvók, rézfúvók, vonós, ütős). - Törekedjen a zeneirodalmi alapismeretek (egyházi zene, gregorián dallamok, reneszánszkor zenéje) bővítésére. - Legyen képes néhány perces zeneművek meghallgatására irányított megfigyeléssel. - Törekedjen zenekari hangszerek hangjának differenciálására. - Ismerje meg néhány zeneszerző életét, főbb művének címét (Haydn, Mozart, Beethoven). - Próbálkozzon adott karakterű zenéhez adekvát tárgy, mozdulat, testtartás, arckifejezés társításával. - Törekedjen zeneművek által közvetített érzelmi színezet meghallgatására.

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével . - Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz. - Befogadói készség fejlesztése: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.	- Törekedjen zenekari hangzásban hangerő különbségek észlelésére, egyes hangszerek differenciálására.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	klasszikus hangszercsaládok, karmester, színpadi zene, madrigál, vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

Témakör	Ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Ritmusmotívumok precíz tempójú visszaadása. • A mozgás, a beszéd, a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, ritmusreprodukáló képesség fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A dalok ritmusának hangoztatása. - Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között. - Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával. - Mondókákból kiemelt 4-8 egységnyi nyolcadokat, negyedeket, szinkópát, éles és nyújtott ritmust, negyed és félértékű szüneteket tartalmazó ritmussorozatok visszaadása. - Nyolc egységnyi ritmusmotívum memorizálása. - Kétszólamú ritmusok megszólaltatása. - Ritmus, mérőütés és mondóka szövegének összerendezése, megszólaltatása. - Tanult egyszerű mondóka, dal ritmusának önálló leírása. - Több egységnyi, tanult ritmusokkal jelzett nyelvi frázisok, mondatok ritmusának reprodukálása,	- A tanult ritmusértékek bővítése a tizenhatod ritmussal. Ismerje gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket és próbálja használni. - Törekszik ritmusmotívumok kiválasztására hallás alapján. - Törekszik kétszólamú ritmusok megszólaltatására kopogással, tapssal, beszéddel, hangszerekkel. - Törekszik nyolc egységnyi ritmusmotívum memorizálására. - Törekszik mondókákból kiemelt tanult ritmussorozatok visszaadására mozgással, hangszerrel, beszéddel.

illetve a mondatok pontos ritmikus visszaadása beszéddel. - Alkotói készség: ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal, hiányos ritmussorok kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.	- Törekszik ritmus, mérőütés és mondóka szövegének összerendezésére. - Törekszik ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadására.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tizenhatod

Témakör	Ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Az érthető, hangsúlyos beszéd alakítása, korrigálása, fejlesztése. • A hangmagasság és a hangszín akusztikus úton való differenciálása, finomítása az érzelmi színezet meghallása, a beszédtechnikai feladatok folyamatos gyakorlása. • A zenei hallás fejlesztése, a zenei anyag összetevőinek (dallam, ritmus, hangszín) megismerésével. • Hangszerek hangjának differenciálása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Hangdifferenciálás. - Közeledő vagy távolodó hang megfigyelése. - Hangmagasság és hangszín differenciálása. - Beszédhallás fejlesztése. - Mondatok érzelmi színezetének meghallása. - Mondatfajták differenciálása. - Szószorozatok, 3 - 4 mondatból álló szövegek akusztikus meghallása, visszaadása. - Téves, hiányos mondatok felismerése, akusztikus differenciálás utáni javítása. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával. - A hangközök megismerése és megnevezése (szekund, terc).	- Próbálkozzon a terc távolság egymáshoz viszonyított magasságának visszajelzésével (egy tanulóknál szűkíteni szekund távolságra). - Beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok végrehajtása. - Törekedjen mondatok érzelmi színezetét meghallani. - Próbálkozzon mondatok, dalok, versek ritmusos visszaadásával. - Differenciálási gyakorlatoknál próbáljon visszajelezni:

- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából. - Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése. - Dúr és moll hangzás. - Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése. - A tárgyi zajok körének bővítése: az egyes tárgyak különböző módon történő használata során eltérő hangzás felismerése. - Irányhallási gyakorlatok: a hangforrás helyének lokalizálása vizuális segítség nélkül. - Differenciálási gyakorlatok és visszajelzés mozgással, grafikusan és hangszerekkel. - A szekund távolság egymáshoz viszonyított magasságának meghallása, visszajelzése. - A nyelvhasználatba belépő új szavak, kifejezések, nyelvi szerkezetek akusztikai rögzítése, gyakorlása. - Fokozódó szószámú szósorozat akusztikus differenciálás utáni visszaadása. - Mondatok toldalékhiányos szavainak felismerése, a toldalékhiány pótlása. - 4-5 mondatból álló szövegek akusztikus differenciálása, visszaadása. - A mondat érzelmi színezetének meghallása.	mozgással, grafikusan, hangszerrel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	terc távolság, szekund távolság

Témakör	Ismeretek/Zenei írás-olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A zenei írás olvasás alapjainak bővítése új ritmuselemek és dallamhangok bevezetésével. • Egyszerű dallamok szolmizálása, kézjelről történő leolvasása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése. - Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. - Ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival. - Az új ritmikai elemek felismerése kottaképben. - Az új ritmikai elemek (tizenhatod) leírása rövid gyakorlatokban. - Hangközök megfigyelése, megnevezése, megszólaltatása énekelve és hangszeren próbálva. - Rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe.	- A tizenhatod grafikai képe és írása. - A módosított hangok grafikai képe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	előjegyzés

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén:

- törekedjen zenekari hangzásban hangerő különbségek észlelésére, egyes hangszerek differenciálására
- törekedjen ismert népdal két sorának ritmusára visszaemlékezni, azt lejegyezni
- törekedjen 4-6 egységnyi ritmussor kánonban való előadására
- törekedjen 10-15 mondóka, gyerekdal, vagy jeles napok verseinek, dalainak megismerésére
- törekedjenek a népdalok előadására helyes hangerővel, ritmussal
- hallásállapottól függően törekedjen a mondatfajta differenciálására, a természetes beszédet megközelítő tempóval, hanglejtéssel, hangsúlyozással kifejezni magát
- törekedjen a hangforrás lokalizálására vizuális segítség nélkül
- törekedjen megismerni néhány tényt a zenetörténeti korokról
- próbálja felismerni a többször meghallgatott műveket, jellegzetes részeiről
- törekedjen megismerni az adott zeneszerzők életét, főbb műveinek címét
- törekedjen alapvető táncos és drámai kifejezésformák elsajátítására
- törekedjen zenére szabad mozgásvariációkat rögtönözni, összetettebb pantomim jeleneteket önállóan létrehozni
- vegyen részt a célzott játékokban, gyakorlatokban

- hallásállapottól függően legyenek képesek mondatfajták differenciálására, mondatok ritmusának reprodukálására

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

7. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között.

A szabad órakeret lehetőséget ad az értékválasztásra a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A 7.-8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 1 óra

Éves óraszám: 34 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Népdalok, műdalok	14
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	4
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	3
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	10
Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	3
Összes óraszám:	34

7. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Népdalok, műdalok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A versek, dalszövegek, népdalok, értelemszerű hangsúlyozása, ritmizálása, előadása helyes légzéssel, lehetőség szerint pontos artikulációval. • Az ünnepek tartalmának elemi szintű megismerése. • Torzítás nélküli szövegmondás, ritmikusan. • Anyanyelvünk megismerése a dalszövegek, segítségével. • A mozgással, kísért közös tevékenység örömszerző élményének fenntartása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok: A szennai lipisen-laposen, Által mennék, Ej, haj, gyöngyvirág, Erdő, erdő, de magas a teteje, Fecském, fecském, Hopp ide tisztán, Kecskemét is kiállítja, Megkötöm lovamat, Megrakják a tüzet, Sej, felszállott a kakas, Te vagy a legény, Most szép lenni,	- Törekedjen a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezésére. - Ismerje a népdalok és műdalok közti különbséget.

<i>Műzenei szemelvények</i> Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A. Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földközi utazása, Örömhóda; Franz Schubert: A pizstráng <i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i> Pásztorok, pásztorok, örvendezve, Kossuth Lajos táborában, Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának), Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének, Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651) - Népdalok, műdalok. - Műzene és népzenei feldolgozások különbsége. - A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői. - Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok éneklése kottaképről és emlékezetből. - Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó). - A parlando, rubato, tempo giusto természetes módú használata. - Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból . - Megzenésített versek előadása tanári segítséggel. - Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással. - A helyes éneklési szokások fejlődése . - A hangélmények által irányított mozgás. - Improvizáció képesség fejlesztése. - Divattáncok ismerete. - Néptánc elemek ismerete. - Ön- és emberismeret gazdagítása. - Kreativitás fejlesztése. - Tér- és időbeli biztonság javítása. - Mozgás finomítása. - Kreativitás fejlesztése. - Metakommunikáció fejlesztése. - Érzékszervek finomítása speciális játékokkal. - Térhasználat és tájékozódás finomítása speciális játékokkal. - Térkihasználás, térérzékelés fejlesztése speciális játékokkal.	- Törekedjen a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerésére. - Ismerjen 5-10 dalt vagy jeles napok dalait, verseit.
---	--

- Utánzójátékok. - Divattáncok divatzenére. - Zene és mozgás összehangolása. - Néprajzi alapismeretek, a betlehemezés szokása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangsúly, ritmus, tempótartás, többszólamúság, népszokások

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatási anyag	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• Zenetörténeti korok és jelentős zeneszerzők megismerése. • Zenei műfajok jellegzetességeinek felismerése, bemutatása. • A zenekari hangzás megfigyelése (hangerő különbségek). • A hangszeres zene szeretetének elmélyítése, a zeneművek aktív követéséhez szükséges képességek fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: Magyar Gregoriánus (Schola Hungarica) - részletek Orlando di Lasso: Visszhang Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fúga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15. sz. G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága – nyitány részlet L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia –Örömmóda Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)	- Törekedjen a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeinek, történelmi és kulturális hátterüknek a megismerésére. - Próbálja meg azonosítani az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait. - Próbálkozzon adott karakterű zenéhez adekvát tárgy, mozdulat, testtartás, arckifejezés társításával. - Törekedjen zeneművek által közvetített érzelmi színezet meghallására. - Törekedjen zenekari hangzásban hangerő

- A zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével. - Élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása. - A zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során. - A kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül. - A zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével. - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához. - Zeneművek zenetörténeti rendszerezése. - Jellegzetes zenei műfajok: oratórium, szimfónia, opera. - Koncertfilm megtekintése. - A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése. - Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről. - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről. - Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával). - Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata.	különbségek észlelésére, egyes hangszerek differenciálására.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei műfajok: madrigál, mise, oratórium, szvit, concerto, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Versek, dalszövegek elsajátítása, ritmusos, hangsúlyos elmondása • Ritmusmotívumok precíz tempójú visszaadása. • A mozgás, a beszéd, a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, ritmusreprodukáló képesség fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
- Ismert dal ritmusának reprodukálása. - Dalok szövegének elmondása pontos ritmusban a 3/8-os ütemmutató. - Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval. - Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban. - Alkotó készség: 3/8 alkalmazása improvizáció során. - Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez. - Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket. - A tanult új dalok ritmusának hangoztatása. - Ritmuskánon az osztály csoportjai között. - Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával.		- Törekedjen ritmusmotívumok kiválasztására hallás alapján. - Törekedjen kétszólamú ritmusok megszólaltatására kopogással, tapssal, beszéddel, hangszerekkel. - Törekedjen nyolc egységnyi ritmusmotívum memorizálására. - Törekedjen mondókákból kiemelt tanult ritmussorozatok visszaadására mozgással, hangszerrel, beszéddel. - Törekedjen ritmus, mérőütés és mondóka szövegének összerendezésére. - Törekedjen ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadására. - Törekedjen a 3/8-os ütemmutató alkalmazására.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	3/8-os ütemmutató	

Témakör	Ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Szövegek és irodalmi részletek hallgatása során érzelmek, hangulatok megfigyelése, tudatosítása. • A versmondás, szerepmondás technikai színvonalának emelése. • A zenekari hangzás megfigyelése. • A hangszerek hangszín szerinti csoportosítása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Tanulási eredmények
- Hangszín differenciálása sötét- világos. - Beszédhang differenciálása: Harag, vidámság, szomorúság, mondatfajták. - Történetek - melyeknek beszéddel való előadását zajok, zörejek kísérik - nyomon követése akusztikus úton. - Hangmagasság, hangszín differenciálásának visszajelzése: mozgással, rajzzal, játékokkal. - Az emberi énekhang differenciálása (alt - mezo - szoprán, basszus - bariton - tenor). - A zenekari hangzás. - A beszédhang nyomon követése hangeffektusok segítségével. - A beszédhallás fejlesztése. - Hat - nyolc mondatból álló szövegek akusztikai differenciálása. - Az öröm, a harag, a kíváncsiság, az elmarasztalás hangsúlya, hanglejtése, az érzelmi színezet meghallása. - A szext távolság megfigyelése. - A tanult hangközök differenciálása. - A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából.		- Próbálkozzon a szext távolság egymáshoz viszonyított magasságának visszajelzésével . - Beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok végrehajtása. - Törekedjen mondatok érzelmi színezetét meghallani. - Próbálkozzon mondatok, dalok, versek ritmusos visszaadásával. - Differenciálási gyakorlatoknál próbáljon visszajelezni: mozgással, grafikusan, hangszerrel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	emberi énekhang (alt mezzo szoprán basszus bariton tenor), zenekari hangzás, hangsúly, hanglejtés	

Témakör	Ismeretek/Zenei írás-olvasás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• A zenei írás olvasás alapjainak bővítése. • Egyszerű dallamok szolmizálása, kézjelről történő leolvasása.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Az 1 # előjegyzés. - A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel. - Zenei kérdés, válasz rögtönzése. - Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre. - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban. - A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan. - A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése. - Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. - Egyszerű dallam és ritmusolvasás egy és két szólamban. - Dalok éneklése kézjelről. - Népdalok hangkészletének, hangsorának vizsgálata.	- Ismerje az 1 # előjegyzést, módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangokat. - Törekedjen a hangközök megfigyelésére és megnevezésére az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	G-dúr, 1 # előjegyzés

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén:

- törekedjen a tanuló felidézni az 1-6 osztályban tanult zenei ismereteket, fogalmakat
- törekedjen a kánon, a többszólamúság fogalmának megismerésére
- törekedjen 5-10 dalszöveg, vagy mondóka, vagy dal, megismerésére és törekedjen a ritmusos és hangsúlyos mondásra
- törekedjen adott szöveghez ritmust improvizálni, ill. adott ritmushoz szavakat, szókapcsolatokat kötni
- törekedjen a tempó tartására, ritmussor kánonban való előadására
- törekedjen adott történet vagy vers különféle érzelmeket tükröző előadására, adott történet nyomon követésére akusztikus úton
- törekedjen megismerni a zenetörténeti korok jelentős zeneszerzőit, egy-egy művét, a kor jellegzetes hangszerét
- törekedjen a bemutatott művek hangszereinek felismerésére, ezek hangszercsoportba való besorolására

- törekedjen pantomimes és mozgás improvizációkra, hangélmény által irányított mozgásra, néptánc elemek elsajátítására
- törekedjen zörejcsoportokból a történetre, szituációkra következtetni, jellemző mozdulatokkal megeleveníteni

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

A halmozottan sérült (hallássérült és értelmi fogyatékos) tanulók tanterve a kerettanterv alapján készült

8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között.

A szabad órakeret lehetőséget ad az értékválasztásra a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

A 7.-8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Témakörök táblázata:

Heti óraszám: 1 óra

Éves óraszám: 34 óra

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Népdalok, műdalok	14
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	4
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	3
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	10
Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	3
Összes óraszám:	34

8. évfolyam

Témakör	Zeneművek/Népdalok, műdalok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• A versek, dalszövegek, népdalok, értelemszerű hangsúlyozása, ritmizálása, előadása helyes légzéssel, lehetőség szerint pontos artikulációval. • Az élményekből fakadó aktív éneklési kedv fenntartása. • Torzítás nélküli szövegmondás, ritmikusan. • A zenei hangzásviszonyok mozgásos átélésének továbbfejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott dalok: A bolhási kertek alatt, A csitári hegyek alatt, Béreslegény, Bújdosik az árva madár, Elindultam szép hazámból, Elmegyek, elmegyek, Erdő mellett estvéledtem, Gerencséri utca, Hej, haj Boldizsár – cigány népdal, Kőműves Kelemen balladája, Röpülj, páva <i>Műzenei szemelvények, más népek dalai</i>	- Törekedjen a dalokban előforduló népi kifejezések értelmezésére. - Legyenek ismeretei a kánonról (homofón - polifón szerkesztés). - Ismerje a magyar népzene jellemzőit.

Aranyosom – lengyel népdal; Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska – orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam) <i>Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra</i> Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj, Kossuth Lajos azt üzente, Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsa, Ma van húsvét napja - Népdalok, műdalok. - Műzene és népzenei feldolgozások különbsége. - A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői. - Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok éneklése kottaképről és emlékezetből. - Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó). - A parlando, rubato, tempo giusto természetes módú használata. - Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból. - Megzenésített versek előadása tanári segítséggel. - Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó táncsal, dramatizált előadással. - A helyes éneklési szokások fejlődése. - Improvizáció képesség fejlesztése. - Divattáncok ismerete. - Néptánc elemek ismerete. - Ön- és emberismeret gazdagítása. - Kreativitás fejlesztése. - Tér- és időbeli biztonság javítása. - Mozgás finomítása. - Kreativitás fejlesztése. - Metakommunikáció fejlesztése. - Érzékszervek finomítása speciális játékokkal. - Térhasználat és tájékozódás finomítása speciális játékokkal. - Térkihasználás, térérzékelés fejlesztése speciális játékokkal. - Utánzójátékok.	- Törekedjen a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerésére. - Ismerjen 5-10 dalt vagy jeles napok dalait, verseit.
--	--

- Divattáncok divatzenére. - Zene és mozgás összehangolása. - Néprajzi alapismeretek, a lakodalomhoz kapcsolódó népszokások. - Hazánk jellemző néprajzi vidékei, népviseletük jellegzetességei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakodalmos dalok, bujdosó dalok, népszokások, zenei tagolás, homofónia, polifónia

Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• Zenetörténeti korok és jelentős zeneszerzők megismerése. • A zenei emlékezet, a zenei képzelet fejlesztésének folyamatos alakítása a hangszerek, a hangszeres együttesek, zenekar hangzásának megfigyeltetésével. • A zenei korszakokhoz kapcsolódó zenei műfajok megkülönböztetésének gazdagítása. • A hangszeres zene szeretetének elmélyítése, a zeneművek aktív követéséhez szükséges képességek fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
Ajánlott zeneművek: W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele Frédéric Chopin: g-moll mazurka Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet) Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám, Hunyadi László, Palotás Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet	- Törekedjen a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeinek, történelmi és kulturális hátterüknek a megismerésére. - Próbálja meg azonosítani az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságait. - Próbálkozzon adott karakterű zenéhez adekvát tárgy, mozdulat, testtartás, arckifejezés társításával.

Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás Richard Wagner: Tannhäuser – Nászinduló Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni, Fölszállott a páva – részletek a variációkból Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...) Jazz standard-ek Új Pátia sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek). Népzenei revival legjobb felvételei - Liszt Ferenc és Erkel Ferenc élete és művei. - A magyar zenei romantika. - Zenei műfajok a XIX. sz. elejéről. - A zenei élet szinterei. - Ajánlott zeneszerzők: Debussy, Honegger, Sztravinszkij, Prokofjev, Britten, Gershwin, Dvorak. - A szimfónikus zenekar hangszerei. - A zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével. - Élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása. - A zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során. - A kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül. - A zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével. - Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához. - Zeneművek zenetörténeti rendszerezése. - Jellegzetes zenei műfajok: rapszódia, szimfónikus költemény, opera. - Koncertfilm megtekintése. - A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése.	- Törekedjen zeneművek által közvetített érzelmi színezet meghallására. - Törekedjen zenekari hangzásban hangerő különbségek észlelésére, egyes hangszerek differenciálására.
--	--

- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről. - Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről. - Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	zenei impresszionizmus, kortárs zene, zsoltár, trubadúr ének, kantáta, versenymű, szimfonikus költemény, ária, jazz, spirituálé, tempóváltás, Zeneakadémia, Magyar Állami Operaház

Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Versek, dalszövegek elsajátítása, ritmusos, hangsúlyos elmondása. • Ritmusmotívumok precíz tempójú visszaadása. • A mozgás, a beszéd, a gondolkodás ritmusának kialakítása, összerendezése, ritmusreprodukáló képesség fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Ismert dal ritmusának reprodukálása. - Dalok szövegének elmondása pontos ritmusban a 6/8-os ütemmutató. - Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval. - Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban. - Alkotó készség: 6/8 és a felütés alkalmazása improvizáció során. - Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez. Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket. - A tanult új dalok ritmusának hangoztatása.	- Törekedjen ritmusmotívumok kiválasztására hallás alapján. - Törekedjen kétszólamú ritmusok megszólaltatására kopogással, tapssal, beszéddel, hangszerekkel. - Törekedjen nyolc egységnyi ritmusmotívum memorizálására. - Törekedjen mondókákból kiemelt tanult ritmussorozatok visszaadására mozgással, hangszerrel, beszéddel. - Törekedjen ritmus, mérőütés és mondóka szövegének összerendezésére.

- Ritmuskánon az osztály csoportjai között . - Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával.	- Törekedjen ritmusmotívumok azonos tempójú visszaadására. - Törekedjen a 6/8-os ütemmutató alkalmazására.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	6/8-os ütemmutató

Témakör	Ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	• A tematikus és szabad beszélgetések során megismert nyelvi szerkezetek akusztikus differenciálásának folyamatos alakítása. • Az akusztikai differenciálás elmélyítésével a beszédtechnikai feladatok segítése. • A beszédhang akusztikus nyomon követése.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- A hangszín, hangmagasság, hangerő különböző változatainak gyakorlása. - A beszédhallás fejlesztése. - Az érthető, értelmes, hangsúlyos, szép magyar beszéd alakítása, korrigálása, fejlesztése. - A szép beszédpélda figyelemmel kísérése, reprodukálása, mondatfajták differenciálása akusztikus úton. - A történetek akusztikus nyomon követése. - Differenciálási gyakorlat visszajelzéssel: mozgással, rajzzal, játékokkal. - Hangszín differenciálása sötét- világos. - Beszédhang differenciálása: Harag, vidámság, szomorúság, mondatfajták. - Történetek - melyeknek beszéddel való előadását zajok, zörejek kísérik - nyomon követése akusztikus úton. - Hangmagasság, hangszín differenciálásának visszajelzése: mozgással, rajzzal, játékokkal.	- Próbálkozzon a szeptim távolság egymáshoz viszonyított magasságának visszajelzésével. - Beszéddel összefüggő speciális hallásgyakorlatok végrehajtása. - Törekedjen mondatok érzelmi színezetét meghallani. - Próbálkozzon mondatok, dalok, versek ritmusos visszaadásával. - Differenciálási gyakorlatoknál próbáljon visszajelezni: mozgással, grafikusán, hangszerrel.

- Az emberi énekhang differenciálása (alt - mezo - szoprán, basszus - bariton - tenor). - A zenekari hangzás. - Hangszín differenciálás sötét-világos. - A beszédhang nyomon követése hangeffektusok segítségével. - Történetek- melyeknek beszéddel való előadását zajok, zörejek kísérik- nyomon követése akusztikus úton. - A beszédhallás fejlesztése. - Hat - nyolc mondatból álló szövegek akusztikai differenciálása. - Az öröm, a harag, a kíváncsiság, az elmarasztalás hangsúlya, hanglejtése, az érzelmi színezet meghallása. - A szeptim távolság megfigyelése. - A tanult hangközők differenciálása. - A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hangszín, hangmagasság, hangerő, mondatfajta differenciálása

Témakör	Ismeretek /Zenei írás-olvasás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az előző évfolyamon elsajátított készségek, képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	• Az 1-7. osztályban tanult zenei ismeretek rendszerezése: ritmus-, dallamhangok.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tanulási eredmények
- Az 1 bé előjegyzés. - A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel. - Zenei kérdés, válasz rögtönzése. - Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre. - Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban.	- Ismerje az 1 bé előjegyzést, módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangokat. - Törekedjen a hangközők megfigyelésére és megnevezésére az énekelt és a

- A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan. - A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése. - Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal. - Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. - Egyszerű dallam és ritmusolvasás egy és két szólamban. - Dalok éneklése kézjelről. - Népdalok hangkészletének, hangsorának vizsgálata.	zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan. - Legyen ismerete a fél és egész hangos építkezés fogalmáról.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	1 bé előjegyzés, F-dúr

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén:

- próbálja a tanuló felidézni az 1-7. osztályban a „zenei ismeretek” témakörben elsajátított fogalmakat, ismereteket
- próbáljon adott szöveghez ritmust improvizálni, illetve adott ritmusmotívumhoz szavakat, szókapcsolatokat kötni
- törekedjen a kánon, többszólamúság fogalmának megismerésére
- próbálkozzon a tempó tartásával ritmussort kánonban illetve kétszólamban előadni
- próbálkozzon ismert népdal ritmusának lejegyzésére emlékezetből szöveg segítségével
- törekedjen néhány dalt megismerni különböző népek népzenejéből
- próbálkozzon auditív úton felfogott ismert szöveg, vers felidezésére
- próbálkozzon adott történet vagy vers különféle érzelmeket tükröző előadására (vidáman, szomorúan, viccesen, csodálkozva stb.)
- törekedjen a tanult dalok megfelelő ritmusban történő, a dal hangulatának megfelelő, jó tempójú, megközelítő dinamikával történő előadására.
- próbálja felismerni a bemutatott művek jellegzetes hangszereit, tudja ezeket hangszercsoportokba besorolni
- törekedjen megismerni a zenetörténeti korok jelentős zeneszerzőit, egy-egy művet, a kor jellegzetes hangszereit. (a magyar nemzeti romantika.)
- legyenek ismeretei a klasszikus hangszeres műfajokról, a legjelentősebb zeneszerzőkről

- törekedjen adott zörejsorozatból a történetre, a szituációra következtetni, jellemző mozdulatokkal megeleveníteni, szóban megfogalmazni
- próbálkozzon a tanult társastánc-lépésekből motívumfűzésre, rögtönzésre
- törekedjen a lakodalomhoz kapcsolódó népszokások megismerésére
- legyenek ismeretei a történelem, a földrajz tantárgyhoz kapcsoltan hazánk jellegzetes néprajzi vidékeiről, népviseletéről